

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ**

Кафедра практики англійської мови

ВОЛКОВА ОКСАНА ЮРІЇВНА

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МУЗИЧНОГО КОМПОНЕНТУ
ДЛЯ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ПОЧАТКОВІЙ ТА
СЕРЕДНІЙ ШКОЛАХ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ**
Спеціальність 014 «Середня освіта (Англійська мова та література)»

Освітньо-професійна програма Середня освіта. Англійська мова
Робота на здобуття другого рівня

Науковий керівник:

**КРИСАНОВА ТЕТЯНА
АНАТОЛІЇВНА,**

професор кафедри практики англійської
мови, доктор філологічних наук

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАХИСТУ

Протокол № _____
засідання кафедри _____
від _____ 201_р.

Завідувач кафедри
(_____)_____

ЛУЦЬК – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ МУЗИЧНИХ КОМПОНЕНТІВ ДЛЯ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ТА СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ.....	7
1.1 Роль музичних компонентів у навчанні англійської мови.....	7
1.2 Особливості використання музики на уроках англійської мови.....	12
1.3 Психолого-педагогічні характеристики учнів початкової та середньої школи.....	16
Висновки до розділу 1.....	25
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ МУЗИЧНИХ КОМПОНЕНТІВ ДЛЯ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ТА СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ.....	26
2.1 Розробка та специфіка методики використання музичних компонентів на уроках англійської мови в початковій школі.....	26
2.2 Розробка та специфіка методики використання музичних компонентів на уроках англійської мови в середній школі.....	33
Висновки до розділу 2.....	37
РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНЕ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИКИ ТА АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ.....	38
3.1 Організація та проведення уроків англійської мови з використанням музичних компонентів.....	38
3.2 Порівняльний аналіз результатів застосування методики у початковій та середній школах.....	43
3.3 Рекомендації щодо ефективного використання музичних компонентів у навчальному процесі.....	47
Висновки до розділу 3.....	52
ВИСНОВКИ.....	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	56
ДОДАТКИ.....	62

ВСТУП

Актуальність дослідження. На сучасному етапі суспільного розвитку зміни відбуваються надзвичайно динамічно. Сучасні діти істотно відрізняються від попередніх поколінь. Тому проблема підвищення якості шкільної освіти знаходиться в центрі уваги всього суспільства і потребує створення для майбутніх поколінь українців школи, яка б відповідала вимогам часу.

Сьогодні все більша кількість дослідників зазначають, що інформаційне суспільство, яке наразі дуже швидко розвивається, зорієнтоване на активну, творчу, соціально успішну та комунікабельну особистість. Тому одним із головних сучасних завдань педагогічної спільноти є формування та розвиток комунікативних навичок учнів. Однією з важливих якісних характеристик особистості є здатність до зовнішньої комунікації. Вона дає змогу особистості реалізувати власний розвиток, соціальне визнання, потреби в повазі та самореалізації, а також сприяє подальшій успішності процесу соціалізації. Комунікативні навички дають змогу дітям спілкуватися, вільно як з однолітками так і з дорослими. Ці навички також надають можливість для отримання потрібної інформації та передачі накопичених знань та враження стосово навколишнього світу.

Сучасне суспільство стрімко модернізується, тому постійні реформи у сфері освіти вимагають від педагогів вдосконалення своїх знань і вмінь, пошуку нових форм, прийомів і технологій для цілеспрямованої організації освітнього процесу з учнями, способу розвитку комунікативних навичок школярів.

Ефективність використання музичного компоненту у навчанні іноземної мови давно досліджується українськими та зарубіжними вченими. Зокрема, Деменкова К. В. [8] , Деркач Ю.Я. [9], Десяцька Н. [10], Дьяченко Н. П. [11], Качанова О. [14], Ковальова Г.П. [17], Крекотень О. В. [21], Лозова В.І. [24], Масалова С. В. [26], Посвистак Ю. С. [40], Філоненко Т.Б. [47], та інші вчені та педагоги розкрили потенціал пісні. Деркач Ю.Я. дає рекомендації щодо

використання пісень на різних етапах навчання іноземної мови. Ю. С. Посвистак розглядає музичні твори як позитивний практичний засіб формування іншомовних продукційних навичок. Г. Кресс і Т. ван Левен заклали основу теорії мультимодального підходу, що може використовуватися при вивченні іноземної (англійської) мови. Проте, детальне дослідження особливостей використання музичного компоненту для навчання англійської мови у початковій та середній школах сам в порівняльному аспекті не здійснювалось.

Останніми роками в Україні ведеться активна робота з удосконалення змісту шкільної освіти. У цьому сенсі музичний компонент для навчання англійської мови у початковій та середній школах є одним із методів, який не потребує великих витрат, але може бути затребуваним і корисним у розвитку пізнавальних процесів у школярів. Він сприяє розвитку креативності, комунікативних навичок, уваги та пам'яті, розширює пізнавальні здібності учнів і може використовуватися на всіх рівнях школи, включаючи початкову. Важливі також істотні інтелектуальні, педагогічні та моральні аспекти цього методу. У зв'язку з тим, що школа спрямована на реалізацію здібностей кожного окремого учня і створення та розвиток умов для особистісного, індивідуального розвитку дитини, використання музичного компоненту в навчальному процесі може і повинно сприяти вирішенню цих завдань паралельно з вивченням англійської мови.

Мета дослідження – порівняння особливостей використання музичного компоненту для навчання англійської мови у початковій та середній школах.

Відповідно до поставленої мети визначено такі **завдання дослідження**:

- розглянути роль музичних компонентів у навчанні англійської мови;
- визначити особливості використання музики на уроках англійської мови;
- виявити психолог-педагогічні характеристики учнів початкової та середньої школи;
- здійснити розробку та навести специфіку методики використання музичних компонентів на уроках англійської мови в початковій школі;

- навести розробку та специфіку методики використання музичних компонентів на уроках англійської мови в середній школі;
- здійснити порівняльний аналіз результатів застосування методики у початковій та середній школах;
- навести рекомендації щодо ефективного використання музичних компонентів у навчальному процесі.

Об'єкт дослідження – навчання англійської мови у початковій та середній школах.

Предмет дослідження – методика використання музичного компоненту для навчання англійської мови у початковій та середній школах.

Методи дослідження: теоретичні методи (аналіз та узагальнення психолого-педагогічної, лінгвістичної та методичної літератури з теми дослідження; вивчення та узагальнення педагогічного досвіду; порівняння та теоретичні узагальнення для формулювання висновків); емпіричні методи (педагогічний експеримент, безпосереднє спостереження діяльності учнів, анкетування); методи статистичної обробки результатів дослідження.

Теоретичне значення роботи полягає у поглибленні розуміння ролі музичного компоненту як ефективного інструменту для навчання англійської мови у початковій та середній школах. Дослідження сприяє розробці теоретичних засад використання музики у навчальному процесі, включаючи її вплив на розвиток лінгвістичних, когнітивних та емоційних компетенцій учнів. Порівняльний аспект дослідження дозволяє виявити відмінності у підходах до використання музики в різних вікових групах та освітніх контекстах, що сприяє розширенню знань про адаптацію навчальних стратегій залежно від рівня мовленнєвої компетенції учнів.

Практичне значення роботи полягає в тому, що результати емпіричного дослідження можуть використовуватись педагогами та учнями з метою подальшого дослідження особливостей використання музичного компоненту для навчання англійської мови у початковій та середній школах. Музика як форма навчання в школах має величезну практичну користь: легко засвоювати

матеріал, розвивати уяву, подолати страх публічних виступів, налагоджувати комунікацію з іншими учнями. Величезною перевагою музики є її універсальність, адже її можна використовувати практично на будь-якому уроці. Матеріали дослідження можуть бути використані при написанні тематичних і узагальнюючих підручників, посібників, монографій.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ МУЗИЧНИХ КОМПОНЕНТІВ ДЛЯ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ТА СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ

Музичні компоненти відіграють важливу роль у вивченні англійської мови, оскільки вони можуть значно покращити кожен аспект розвитку мовлення, від розширення словникового запасу до покращення вимови та граматики. При цьому основним компонентом виступає пісня.

1.1. Роль музичних компонентів у навчанні англійської мови

Музичні компоненти є формою візуалізації для розвитку лексичних навичок, які можуть забезпечити ефективне та цікаве навчання, оскільки, по-перше, лексичний компонент більшості пісень базується на загальноновживаному іноземному матеріалі; по-друге, при роботі з піснею охоплюються всі фази засвоєння лексичного матеріалу – включення, фази автоматизації та застосування лексичних одиниць.

Пісня – це чудовий спосіб підвищити інтерес як до країни, мова якої вивчається, так і до самої мови, ефективний спосіб повторення лексичного матеріалу, сприяє покращенню засвоєння пасивно вживаних учнями лексичних одиниць, пісня сприяє залученню учнів до іншомовної культури, сприяє згуртованості групи, оскільки пісня виконується хором [8, с. 23]

Пісня – призначений для співу словесно-музичний твір, своєрідність якого визначається поєднанням поезії та музики, а також здатністю відображати різні сфери життя людини і суспільства. Музичний матеріал об'єднує пісні, які використовує вчитель на уроках англійської мови за певною темою та з метою розвитку мовних навичок і комунікативних навичок [9, с. 54].

Вивчення і виконання коротких, нескладних пісень з частими повторами допомагають закріпити правильну артикуляцію і вимову звуків, особливості ритму тощо

Використання музичних компонентів при вивченні іноземної мови здатне мимовільно активізувати здібності учнів шляхом відтворення лексичних одиниць ресурсами довготривалої пам'яті [14, с. 43]. Тім Мерфі описав цей процес як феномен «пісні, що застрягла в голові». Дослідження підтвердило, що люди, які вивчають іноземну мову, часто стикаються з феноменом «Еврика», коли вони несподівано виявляють здатність правильно використовувати потрібні слова чи фрази в усній або письмовій мові, хоча не завжди усвідомлюють, звідки їм відомі ці лексичні одиниці.

Пісенний матеріал – один із спеціальних допоміжних варіантів наочності у навчанні іноземної мови. Особливістю пісенного матеріалу є одночасна активізація всіх видів мовленнєвої діяльності (говоріння, читання, аудіювання та письма). Методична цінність використання пісенного матеріалу полягає в [17, с. 75]:

- 1) формуванні вмінь оперувати лексичними одиницями в різних контекстах, розвитку стилістичного смаку учнів;
- 2) застосуванні та закріпленні граматичних конструкцій (їх широкого спектру);
- 3) розвитку ритмічних і артикуляційних навичок мовлення, удосконалення вимови [19, с. 93];
- 4) дослідженні розвитку соціокультурної компетенції;
- 5) створенні комфортної атмосфери на уроці, зниженні психологічної напруги та підвищенні мотивації [22, с. 49].

У методиці навчання іноземної мови чітко розрізняють поняття «пісня», що є прикладом іншомовного звучання та елементом культури носіїв певної мови, та «музичний матеріал» – більш комплексне поняття. Музичний матеріал також передбачає наявність системи практики, яку можна включити у вивчення конкретної пісні для розвитку говоріння та навичок усного

мовлення. Відбір і організацію роботи з музичним матеріалом необхідно ретельно планувати, враховуючи вік, рік навчання, рівень володіння усною мовою та мовою, індивідуальні нахили й уподобання.

Відповідно до рівня іншомовної (англійської) компетенції, вікових, а також когнітивних характеристик виділяють наступні критерії відбору музичного матеріалу [53, с. 130]: початковий рівень відповідає, наприклад, простому пісенному матеріалу з простою мелодією, ритмо-артикуляційною структурою та повільним темпом. Для середнього рівня використовуються пісні з більш широким словниковим запасом, включаючи ідіоматичні вислови, ускладнені граматичні та ритміко-інтонаційні елементи пісні. При високій мовній підготовці вчитель повинен враховувати індивідуальні уподобання учнів, зміст пісенного матеріалу, лексичне наповнення (введення розмовних елементів, сленгу тощо).

З метою якісного засвоєння англійської мови в процесі її інтеграції в музичне мистецтво вчитель повинен враховувати всі принципи відбору пісенного матеріалу та спиратися на комунікативний підхід до навчання та творчі рішення [47, с. 30].

Англійська мова є наразі і завжди була дуже важливим інструментом для вдосконалення учнівських мовних навичок. Застосування на уроках англійської мови англійських пісень є ефективним способом залучити дітей до навчання.

Музика може бути різних жанрів та стилів. Це дає змогу віднайти ті пісні, що якнайкраще будуть відповідати учнівським потребам. Для прикладу, весела пісенька англійською мовою із жвавою мелодією та ритмічним текстом зможе підійти для дітей молодшого віку, а більш складна пісенька може сподобатися дітям середнього віку. Пісні не тільки розвивають мовні навички дітей, але й допомагають збагатити словниковий запас і вивчити нові фрази. Учні можуть просто вивчити текст пісні і повторити його, навіть не усвідомлюючи, що вони вивчають англійську мову [15, с. 219].

Крім того, англійські пісні дають змогу поглибити розуміння мовленєвих культурних аспектів. З такої музики учні можуть дізнаватися про традиції, звичаї, а також історію англomовних країн. Пісні є хорошим способом створити позитивну атмосферу в класі та стимулювати активне бажання учнів вчитися. При поєднанні навчання мови і співу, вчителі роблять навчання більш веселим і захоплюючим для учнів.

Крім того, спільне виконання учнями англійських дитячих пісень може допомогти розвинути командний дух у класі та підвищити самооцінку учнів у своїх мовних здібностях. Застосування музичних компонентів на уроках англійської мови в школі створює комплексний і збалансований підхід, що сприяє її кращому розумінню.

Серед функцій використання музичного матеріалу на уроках англійської мови:

- зняття психологічних бар'єрів, хвилювання при вивченні мови, отримання емоційного задоволення;
- активізація внутрішніх (пізнавальних) мотивів;
- формування в учнів фонетичних, граматичних та лексичних знань;
- розвиток навичок аудіювання, говоріння, читання, письма;
- розширення регіональних знань, поглиблення розуміння англійськомовних культурних особливостей;
- знайомство з поточним досвідом, проблемами та способом життя, що може сприяти толерантності, емпатії, повазі тощо;
- розвиток уміння міркувати про естетичну досконалість пісні як музичного твору, формування естетичного смаку, почуття прекрасного [44, с. 35].

Музичний матеріал актуальний завдяки надзвичайно широкому змісту, жанрово-стилістичній різноманітності, багатству форм. Серед умов реалізації вчителем творчих завдань формування багатьох компонентів загальних компетентностей: цей матеріал слугує формуванню морально-культурних цінностей, уміння бути критичним, пізнавати та оволодівати сучасними

знаннями, аналізувати інформацію, працювати в команді, вільно спілкуватися англійською мовою, цінувати різноманіття та мультикультуралізм, взаємодіяти з представниками різних культур у поліетнічному просторі [40, с. 36]. Не менш важливим є використання музичного матеріалу для забезпечення високого рівня опанування конкретних компетенцій, а саме навчання здатності вільно, гнучко та ефективно використовувати англійську мову в усній та письмовій формі, а також інтерпретувати пісні англійською та перекладати українською, усвідомлювати принципи створення текстів пісень різних жанрів і стилів англійською мовою, ефективно вирішувати проблеми виховання учнів, обирати оптимальні методи і прийоми викладання іншомовного матеріалу, встановлювати цілі і завдання та зміст навчання [36, с. 114].

Одноманітність стомлює і дітей, і дорослих. Музичні компоненти дають можливість вивчити правила і виконати вправи, відпрацювати використання правил і конструкцій мови, запам'ятати закономірності, забезпечити тривале збереження в пам'яті. Впровадження музичного компоненту на уроках англійської мови є дуже продуктивним, оскільки перетворює учнів на активних учасників навчального процесу, а діти стають не суб'єктами навчання, а об'єктами. Вибір вправ повністю залежить від класу, теми та мети уроку, визначеної вчителем. Для вдосконалення мовних та мовленнєвих навичок учнів у рамках вивчення англійської мови існують різноманітні вправи які побудовані на пісенному матеріалі.

Отже, пісні здавна визнані одним із найефективніших засобів виховання підростаючого покоління, формування моральних цінностей і духовності. У ході навчання іноземної мови за допомогою пісень можна сформувати пізнавальну мотивацію, розширити мовну та краєзнавчу ерудицію. Включення музичного матеріалу в дидактичний процес сприяє оптимізації викладання англійської мови, забезпечує глибше засвоєння, ефективно підвищує навчальну мотивацію та готує до успішного міжкультурного діалогу. Музичний матеріал – один із варіантів специфічної допоміжної наочності при

вивченні іноземної мови, особливістю якого є одночасна активізація всіх видів мовленнєвої діяльності: говоріння, читання, аудіювання та письма.

1.2. Особливості використання музики на уроках англійської мови

Використання музики в процесі вивчення англійської мови містить багато переваг у порівнянні з методами традиційними. За допомогою музики відпрацьовується та перевіряється розуміння почутого, вміння висловлюватися, вимова, уміння читати, а також уміння писати.

Щоб правильно підібрати музику для уроку англійської мови, потрібно врахувати методичні принципи для підбору матеріалу:

- 1) принцип автентичності, що стосується пізнавальної діяльності учнів у мовно-краєзнавчій сфері;
- 2) принцип мотивації та емоцій, що визначається декількома факторами, серед яких: емоційний стан учнів, інтереси, цілі тощо;
- 3) методично-ціннісний принцип заохочує розвиток мовних і розвивальних умінь учнів [34, с. 13].

Важливою причиною використання музичних компонентів з дидактичної точки зору є їх автентичність. У піснях англійськомовних авторів зазвичай йдеться про теми, актуальні для англійськомовних країн. Багато з них містять ідіоматичні вирази. Музичні компоненти дають змогу учням послухати регіональні діалекти іноземної мови та зробити їх порівняння зі стандартною мовою [26, с. 47].

Ще однією важливою причиною застосування музичних компонентів на уроці є покращення атмосфери в класі. Постійна одноманітність стомлює дітей, а пісні дозволяють із задоволенням засвоювати мовленнєвий матеріал. Музика значно покращує настрій учнів.

Пісні, створені для навчання, включають ритмічні плескання в долоні, танці, пантоміму та жести. Такі пісні можуть створювати можливість для

фізичного відпочинку під час гри та танців, а також вони сприяють вивченню мови. Використання музики значно розслабляє і заспокоює учнів, дає їм змогу швидше пригадувати певні факти та довше утримувати їх у пам'яті. Музика спонукає учня до спілкування.

За словами О.Б. Бігич, Н.Ф. Бориско, Борецька Г.Е., музика є дуже корисним інструментом у викладанні іноземних мов, адже вона викликає і почуття, і емоції. За допомогою ритму музика розслабляє учня, допомагає зменшити стрес і хвилювання, мотивує учня та спрощує весь процес вивчення іноземної мови [30, с. 65].

Свідомо чи ні, використання музики розвиває рефлексивне мислення, яке відіграє важливу роль у вивченні англійської мови. Використання пісень в процесі вивчення іноземної мови значно розширює учнівський словниковий запас, закріплює їх правильну артикуляцію, а також вимову звуків. Застосування музичних компонентів сприяє запам'ятовуванню граматичних конструкцій, збагачує уяву учнів, викликає у них позитивні емоції, створює високу мотивацію і доброзичливу атмосферу в класі [4, с. 51].

При роботі з піснями учні роблять багаторазове повторення мовних виразів, що обов'язково сприяє покращенню пам'яті, доводить граматичні та лексичні навички до автоматизму. Автоматизація досягається насамперед повторним прослуховуванням і наспівуванням вголос. Наприклад, повторюваний приспів із простою мелодією та ритмом легше запам'ятати. Пам'ять зміцнюється не тільки повторенням слів, а й мнемічними засобами запам'ятовування слів через звукову подібність. Ритм пісні та емоції, які пісня викликає, сприяють вдосконаленню мовних навичок. Під час співу словниковий запас учнів збагачується іншомовними виразами, які необхідно знати, оскільки вони є частиною культури мови країни. Музичні компоненти допомагають в міжкультурно-орієнтованому навчанні.

За словами лінгвіста Васильєва О.В, вчені які розробили теорію мовленнєвої діяльності, що розглядається ними як один із багатьох видів людської діяльності і визначається як «активний, цілеспрямований,

опосередкований мовою і зумовлений ситуацією спілкування процес прийому й передачі мовленнєвого повідомлення у взаємодії людей між собою [5, с. 92]. При цьому а пісні вміщують інформацію що стосується культурних та історичних цінностей певної країни. І англійські естрадні пісні, і народні пісні є культурними носіями та безумовно належать до англійської літератури.

Пісню можна використовувати в будь-якій частині уроку. Її вибір і розміщення в структурі уроку залежить від методичного завдання вчителя. Часто пісня використовується як частина основної частини уроку: введення нової лексики, нових граматичних конструкцій, виконання завдань і вправ для формування індивідуальних умінь і навичок, порівняння та аналіз тексту, поєднання матеріалу тощо. Крім того, музичний ряд можна використовувати для відпочинку або практичних моментів як в середині, так і в кінці уроку.

Безсумнівно, що при виборі пісень для навчання англійської мови пріоритет слід віддавати автентичному пісенному матеріалу, оскільки в таких піснях завдяки наявності вербального тексту носіїв мови і для носіїв мови, інформація отримується з природних форм мови [6, с. 25]. Автентичні пісні дають учням можливість зрозуміти справжню роль мови як засобу спілкування в даній культурі. Такі пісні можуть привести учнів у безпосередній контакт із культурою народу, який розмовляє мовою, яку вони вивчають, і допомогти їм свідомо використовувати мовні матеріали та спілкуватися в автентичних ситуаціях, а не просто демонструвати знання граматичних явищ чи лексики.

Під час вибору пісень для уроків вчителі повинні звертати увагу на рівень володіння мовою учнів. Якщо текст невідомий і занадто складний, це може демотивувати дитину. Проте, якщо вчитель використовує наочні посібники для кращого розуміння тексту або для демонстрації невідомих словникових елементів іншими способами, немає причин не використовувати пісню на уроці. Якщо пісню неможливо пояснити візуальними засобами, то така пісня не рекомендується.

Вчителям потрібні пісні саме для вивчення іноземних мов. Вони, як правило, прості та повторювані, і часто містять граматичні моделі, які, безсумнівно, будуть корисними при навчанні певним граматичним структурам, особливо для молодших школярів. Складніші пісні часто містять цікаву лексику та ідіоми. Пісні часто мають конкретні повідомлення, теми та навіть сюжети, які стоять за піснями, які учні можуть обговорювати, пояснювати, дискутувати та писати есе на будь-якому рівні.

Б. Каст рекомендує використовувати пісні на різних етапах навчання. Однак він зауважує, що така концепція не може використовуватись до всіх пісень і у всіх навчальних закладах. Вивчення іноземної мови через музичні компоненти Б. Каст розділяє на 5 етапів [49]:

1) формально-попередній етап презентації, на якому учні можуть визначити пісню за мелодією, ритмом, голосом і, як правило, лише на другому етапі за текстом;

2) етап семантизації, де вчитель пояснює лексичні одиниці, які необхідні учням для текстового розуміння;

3) тезаурус фонетичної підготовки, де учні практикують вимову та голос для кращого використання. Навушники дозволяють зосередитися на вимові, довготі голосних і інтонації. Учні імітують вимову слів або фраз, ця вимова повторюється спочатку хором, групами, а потім індивідуально;

4) етап розспівування, тобто етап спільного співу;

5) етап трансферу, тобто застосування набутих знань чи навичок у нових життєвих ситуаціях.

Ці всі етапи сформовують основу для повного, комплексного та постійного вивчення конкретної теми з англійської мови за допомогою пісні.

Як для вчителя, так і для учня важлива організаційна функція уроку. У центрі процесу навчання – учень з його нахилами, здібностями та інтересами, з власним баченням навколишнього світу, з власним життєвим і навчальним досвідом, зі своїм унікальним мисленням, уявою. Для правильної побудови навчально-виховного процесу вчителю необхідно насамперед оцінити

інтелектуальні можливості учня та його підготовку до засвоєння нового навчального матеріалу, визначити елементи дидактичної системи, враховуючи рівень розумового розвитку учня, рівень його досягнень, інтелектуального розвитку та індивідуально-типологічні якості. Учитель має активізувати цю систему і поставити перед учнями завдання щодо оцінювання рівня навчальних досягнень для подальшої корекції навчальної діяльності [8, с. 23]. Ставлячи конкретну навчальну мету, вчитель повинен визначити рівень володіння кожним учнем предметом, якого він прагне досягти. Ставлячи однакові завдання, неможливо дати всім учням високий рівень знань [10, с. 84]. Добираючи музичний матеріал, учителю потрібно врахувати рівень мовленнєвих здібностей учнів, їх вікові та інші особливості.

Музичні матеріали є цінним інструментом у процесі навчання іноземної мови, оскільки вони здатні підвищити мотивацію учнів та полегшити запам'ятовування лексики і граматичних конструкцій. Однак, ефективність використання музики значною мірою залежить від правильного підбору матеріалу. На початковому рівні необхідно брати короткі англійські пісні, бажано в повільному темпі, з легким словниковим запасом, чіткою артикуляцією та простою мелодією. Для середнього рівня можна використовувати пісні зі складнішою лексикою, можливо, навіть із ідіоматичними виразами, зі складними граматичними конструкціями. Для високого рівня знань учнів подано пісні з елементами розмовного стилю або місцевого діалекту. Одна й та сама пісня може бути використана для різних вікових категорій учнів залежно від рівня їх знань [12, с. 29].

1.3. Психолого-педагогічні характеристики учнів початкової та середньої школи.

Молодший шкільний вік охоплює період розвитку дітей від 6-7 до 10-11 років. Це час, коли дитина вже не є маленькою, але ще зберігає багато характерних рис дитинства, таких як наївність і сприйняття дорослих як

авторитетів. Водночас у неї розвиваються нові психологічні особливості, зокрема більш складна і логічна структура мислення. Хоча молодші школярі все ще виявляють безпосередність у поведінці, з часом їхні реакції стають більш обдуманими. Тому цей вік є важливим етапом у розвитку дитини, коли вона поєднує риси дитинства з новими аспектами дорослого життя. [6, с. 3].

Цей вік характеризується значною зміною розвитку мислення дітей під впливом цілеспрямованого навчання властивостям предметів і явищ навколишнього світу в загальноосвітній школі. Для дітей молодшого шкільного віку характерна пізнавальна активність. При вступі до школи молодші школярі, крім пізнавальної діяльності, вже розуміють загальні зв'язки, принципи і закономірності наукового пізнання. Тому одним із головних завдань, які вирішуються в початковій школі, є формування якнайповнішої картини світу, а досягається це за допомогою логічного мислення.

У дітей молодшого шкільного віку інтенсивно розвиваються такі важливі для майбутнього шкільного життя психологічні процеси, як мислення, внутрішнє планування дій, довільна увага, пам'ять, уява, спостережливість. 6-10 років є найбільш сприятливими для розвитку цих психологічних процесів [7, с. 54].

Центром свідомої діяльності є мислення. Зрештою, саме мислення допомагає розвивати інші когнітивні процеси. У міру розвитку мислення виникають рефлексія, аналіз і внутрішнє планування дій. У цей період на якісно новому рівні реалізується потенціал розвитку дитини як активного суб'єкта, тобто пізнання навколишнього світу і себе, набуття досвіду власної діяльності в цьому світі. Тому можна сказати, що молодший шкільний етап є важливим етапом виховання творчого мислення дітей [20, с. 11].

Сприймання дітей стає довільним і цілеспрямованим: під керівництвом вчителя дитина вчиться планувати роботу, сприймати її і виконувати план, визначати пріоритети, встановлювати ієрархію ознак предметів, розрізняти їх за різними ознаками. Це сприйняття інтегрується з іншими видами пізнавальної діяльності (увага, мислення) і перекладається на спостереження. Якщо вміння

спостерігати розвинуте, то можна сказати, що спостережливість є особливою якістю дитини. Сприйняття підпорядковується розумовому завданню: діти вчаться розглядати й аналізувати предмет, виокремлювати частини з цілого, встановлювати зв'язки, визначати основні ознаки, відносити предмет до певної категорії. В учнів розвивається аналітичне та синтетичне сприйняття [39, с. 119].

Увага довільна, але внутрішній контроль залишається слабким. Це адаптація до стандартних умов і вимог до вчителів. Виявляються індивідуальні особливості уваги (щодо переключення, концентрації, вразливості до відволікання тощо), які необхідно враховувати при організації уваги на уроці. У молодшому шкільному віці діти вчаться спрямовувати увагу і починають зосереджувати її на потрібних, а не тільки візуально привабливих об'єктах, формуючи довільність – свідоме спрямування уваги на той чи інший об'єкт, уміння виконувати завдання. У формуванні довільної уваги дуже важливо, щоб учитель зовні чітко організовував поведінку дитини, розповідав їй такі приклади, показував такі зовнішні засоби, щоб вона могла за допомогою цих зовнішніх засобів керувати своєю увагою.

Щоб створити довільність, необхідно чергувати різні види навчальної роботи на уроці, не втомлюючи дитину (диктування цифр різними способами, розв'язування задач, перевірка результатів, пояснення нових технологій, навчання використанню цих технологій тощо). Школярі легше відволікаються при виконанні простих, але одноманітних завдань, ніж при вирішенні більш складних завдань, що вимагають використання різних методів і прийомів роботи.

У молодшому шкільному віці між мимовільними і довільними спогадами відбувається якісна трансформація – між ними встановлюється тісний зв'язок і взаємоперетворення. Пам'ять розвивається в двох напрямках – довільність і значущість. Довільна пам'ять проявляється як розвиток здатності до постановки мнемічних завдань. Централізовано розвиваються навички довільної пам'яті (складання плану та повторення тексту за планом, групування матеріалу, встановлення смислових зв'язків між частинами). Співвідношення довільної і

мимовільної пам'яті в процесі розвитку молодших школярів різне. На початку цього періоду домінують несвідомі спогади. У процесі формування осмисленої пам'яті та прийомів самоконтролю, які надають викладачі, довільна пам'ять у багатьох випадках стає більш продуктивною, ніж мимовільна.

Учні починають використовувати усталені прийоми логічної обробки матеріалів для поглибленого розуміння їх істотних зв'язків і відносин, детального аналізу їх властивостей. Інакше кажучи, така змістовна діяльність виникає тоді, коли пряме завдання пам'яті відступає всередину фону. Але при цьому ефект несвідомої пам'яті залишається високим, оскільки основні компоненти матеріалу є безпосередніми об'єктами дій учнів під час аналізу, групування та порівняння. Однак змістовна логічна пам'ять залишається слабкою: діти часто вдаються до вербальної пам'яті. Тому важливо нічого не заучувати дітям, поки вчитель не переконається, що діти зрозуміли матеріал. Необхідно також навчитися пригадувати і культивувати підготовку до відтворення матеріалу [51, с. 5].

У цьому віці уява дитини має особливу плинність, що сприяє процесу навчальної діяльності. Уява молодшого школяра набагато менша, ніж у підлітків, тому що він має менший запас знань і менше елементів для формування нових образів. Для дитячої уяви характерні: неточні образи, невимогливість, спотворення, перебільшення дійсності, віра в уявні образи, слабка критичність (невміння розрізнити реальність і вигадку, що часто дає дорослим привід звинувачувати дітей у брехні, хоча насправді це не так, оскільки у дитини немає егоїстичних цілей), нестійкі, надзвичайно яскраві і трансформовані в уявні образи, відсутність узагальненості уявлених образів. Уява розвивається під час гри і переноситься на інші види діяльності дитини [50].

З початком навчання особливого значення набуває формування в учнів навичок грамотності, головним чином читання та письма – форм символічної комунікації за допомогою мислення, уваги, сприйняття, пам'яті, асоціації з наявними знаннями та конкретним контекстом. Молодший школяр починає

оволодівати активним, комунікативним і монологічним мовленням. У початковій школі розвиваються всі сторони мови: вимова, граматики, словниковий запас. Письмове мовлення має бути чітким, що змушує учнів граматично правильно будувати своє мовлення. Мовленнєва діяльність вимагає не лише механічного відтворення відомих слововживань, а й творчого поводження зі словами, розуміння та обробки їх у нових ситуаціях і з новим значенням. При організації навчання найважливішою функцією мови є спілкування. Розкрити комунікативну функцію мови для дітей означає навчити планувати, висловлювати свої думки мовними засобами, прогнозувати можливі реакції учасників спілкування, контролювати мовленнєву діяльність.

У віці 7-11 років діти починають розуміти, що вони особистість, на яку, звичайно, буде впливати суспільство. Діти знають, що зобов'язані вчитися і будуть змінюватися в процесі навчання, використовуючи колективні символи, поняття, знання та ідеї, які існують у суспільстві, а також систему соціальних зв'язків. Діти мають усвідомлення своєї відмінності від інших, переживають свою унікальність, своє «Я» та намагається визначити своє місце серед дорослих і однолітків. Шкільне життя вимагає від дітей систематичного й обов'язкового виконання багатьох правил. Учні мають вчасно приходити до школи, а також дотримуватися всіх правил шкільного життя, виконувати класні та домашні завдання, долати труднощі у навчанні тощо. Дотримання шкільних правил потребує вміння врегульовувати свою поведінку та підкоряти свідомо поставленим цілям волюву діяльність.

Становлення і розвиток особистості в початковій школі включає наступні етапи:

- адаптація (пристосування до нових соціальних умов);
- персоналізація (відображення особистих здібностей і характеристик);
- інтеграція (включення в групу однолітків) [39, с. 45].

Саме у цей період мотиви поведінки і діяльності дітей постійно насичуються новим соціальним змістом. Особливе місце в навчальній

діяльності починають займати навчальні мотиви та мотивація побудови стосунків з дорослими та однолітками.

Під час навчальної діяльності в учнів формується Я-концепція, самооцінка, розвиваються навички самоконтролю та саморегуляції.

Існує певний зв'язок між самооцінними характеристиками молодших класів і рівнем сформованості навчальної діяльності: діти з високим рівнем сформованості навчальної діяльності мають відносно стійку, достатню і рефлексивну самооцінку, діти з високим сформованості навчальної діяльності мають відносно стійку, адекватну, рефлексивну самооцінку. Низькому рівню сформованості навчальної діяльності відповідає недостатня рефлексивність, висока наочність, недостатня самооцінка. У молодшому віці відбувається перехід від ситуативної до узагальненої самооцінки.

У цьому віці самопізнання та індивідуальна рефлексія стають здатністю самостійно визначати межі своїх можливостей. Тепер рефлексія здатна висвітлити особливості власної поведінки та зробити її об'єктом аналізу [2, с. 87].

Наприкінці молодшого шкільного віку формуються такі вольові якості характеру, як самостійність, наполегливість, терпіння. У цьому віці відбувається засвоєння моральних норм і звичаїв: дитина засвоює свої манери, чіткіше сприймає норми звичаїв вдома і в громадських місцях, більше уваги приділяє моралі [3, с. 45].

Емоції як мотиви поведінки відіграють важливу роль у житті молодших школярів. Розвиток емоційної сфери в цей період характеризується стриманістю і підвищеною усвідомленістю емоційного вираження, а також підвищеною емоційною стійкістю. Хлопчики молодшого віку починають більш стримано висловлювати свої емоції, особливо негативні, це пов'язано з розрізненням того, чи вміють вони виражати свої почуття, тобто випадковість поведінки поступово починає впливати на сферу почуттів. Проте в цілому дітям властива вразливість і чутливість [5, с. 59].

На формування емоцій дітей початкової школи великий вплив має навчальна діяльність, стосунки з учителями та однокласниками. Емоційне ставлення до вчителя саме по собі є сигналом емоційної сфери учня, і функція вчителя як арбітра особливо важлива для дітей: емоційне забарвлення, яке випливає з оцінки вчителя, може підсилити або послабити емоційне забарвлення учня. З віком емоції дітей стають більш узагальненими, довільними, соціалізованими, ускладнюється зміст емоційного поля, змінюється і його вираження [6, с. 47].

Отже, серед основних психологічних особливостей особистості молодших школярів: орієнтація на однолітків; формування рефлексії; становлення самооцінки; визнання та стримування емоційного вираження для формування почуттів вищого рівня, усвідомлення волі, розуміння поведінки.

Підлітковий вік характеризується значним розвитком психіки та пізнавальних процесів. Освіта залишається основною діяльністю, але відбуваються значні організаційні та змістовні зміни. Навчання характеризується підвищенням автономності, активності та самостійності, а також зміною когнітивної та соціальної мотивації. Сприйняття покращується і стає більш спланованим і різнобічним, але ще не повністю розвиненим. На це впливає не тільки особистість об'єкта, що сприймається, але й емоційний стан підлітка. Учням середнього шкільного віку властивий подальший розвиток таких пізнавальних процесів, як пам'ять, увага, мислення, сприйняття [12, с. 70].

Навчальна мотивація учнів цієї вікової категорії зазнала якісних змін. Поглиблюючись і диференціюючи, пізнавальні інтереси підлітків стають більш виразними, стійкими, змістовними. Навчально-виховний процес висуває підвищені вимоги до уваги підлітків, їхнього вміння звертати увагу на зміст навчальної діяльності та уникати несуттєвих показників. Навчання вимагає як несвідомої, так і довільної уваги, що допомагає збільшити обсяг уваги та покращити здатність розподіляти та переключати увагу. Для підлітків характерне прагнення до розвитку навичок уваги, самоконтролю, саморегуляції.

Учні цього віку прагнуть до логічного розуміння навчального матеріалу з використанням порівняння, зіставлення, узагальнення, класифікації тощо. В них підвищується рівень абстракції, формуються системи прямих і зворотних логічних операцій, міркувань і умовиводів, які стають більш усвідомленими і обґрунтованими [20, с. 173].

Пам'ять стає більш логічною, довільною і керованою. Учні використовують різноманітні методи запам'ятовування: логічне опрацювання матеріалу, вибір орієнтирів, складання планів, конспектування. Також в учнів початкових класів значно розширюються пізнавальні інтереси та більш вибірково стає інтерес до навчальних предметів.

У підлітковому віці активно йде процес когнітивного розвитку. Підлітки здатні оперувати математичними мисленнєвими завданнями, значенням і сенсами мови, зчитувати зміст оповідань, географічний простір, історичні події, будувати логіку дедуктивних висновків, поєднуючи при цьому дві психічні функції – мислення та уяву [24, с. 60].

Вільне поєднання різноманітних образів для побудови нових образів з новим змістом розвиває творчу уяву підлітків. Розвиток їхнього творчого потенціалу виявляється продуктивністю, оригінальністю, самостійністю процесу уяви, а також зміною домінування його типу: від мимовільного до довільного, від репродуктивного до творчого. Багато форм активної уяви підлітків природно замінюють одна одну. Таким чином, наприкінці підліткового віку вільна уява підлітків змінюється «реалістичними» мріями та всілякими видами творчості.

Основною характеристикою мовного розвитку підлітків є вдосконалення вміння користуватися мовою як засобом спілкування. Свою інтелектуальну силу підлітки вбачають у вмінні використовувати мову, зовнішнє мовлення, як ознаку свого авторитету в групі. У цьому контексті виникає інтерес до оволодіння засобами вираження мови [27, с. 45].

Підлітки мають здатність до тривалої систематичної праці, усвідомлюють її суспільну значимість і прагнуть до її ефективності.

Учні перебувають на більш складному віковому етапі, і вони поступово вступають у вікову кризу. Підлітки потребують особливої уваги до себе та індивідуального підходу. Вони прагнуть до незалежності та наполягають на своїй думці. Тому вчителі радять давати їм окремі завдання (за окремими картками). Ігрова діяльність зберігає свій зміст, але набуває якісно інших характеристик за змістом і способами реалізації. Ігри стають більш творчими, а учні експериментують з імпровізацією та фантазією.

Типовою ознакою підліткового віку є готовність і здатність до різноманітних видів навчання як у практичному (трудові навички та вміння), так і в теоретичному (здатність мислити, розмірковувати, використовувати поняття) планах [37, с. 80].

Інша характеристика, яка вперше повністю проявляється в підлітковому віці, – це схильність до експериментів, що проявляється в небажанні вірити всьому. Підлітки виявляють широкий спектр пізнавальних інтересів і прагнуть ще раз самостійно ознайомитися з навчальним матеріалом і переконатися в істині.

Велику роль у розвитку процесів сприйняття у підлітків відіграє оволодіння мовою. Цим словом позначають певний, постійно повторюваний, стійкий зв'язок між ознаками явища, який сприяє поліпшенню сприйняття і полегшує можливість відрізнити один предмет від іншого, об'єднавши їх за схожими ознаками [38, с. 243].

Тоді, коли мова набирає ініціативи, предметний образ стає більш стійким і може повніше відображати стійкий зв'язок між істотними характеристиками оточуючих явищ.

Розвиток сприйняття пов'язаний із засвоєнням дитиною чуттєвого досвіду людства, оволодінням способом знайомства з предметами, певними критеріями оцінки їх акустичних, оптичних та інших властивостей, їх мовним визначенням.

Сприйняття відображається в різних видах візуалізації і необхідно учням для засвоєння знань. Учні відштовхуються від «суб'єктивного живого

мислення» та явищ об'єктивної дійсності, під керівництвом вчителя роблять різноманітні узагальнення [46, с. 52].

З метою підвищення ефективності навчання іноземної мови учнями середнього шкільного віку, вчителям необхідно диференційовано підходити до відбору, подачі та закріплення словникового матеріалу. У сучасних умовах, коли вчитель має можливість нестандартно здійснювати навчальний процес, він має повне право використовувати на уроці різноманітні засоби для розкриття учнями актуальної теми [46, с. 20].

Згідно вікових та індивідуальних особливостей підлітків вчителю потрібно поєднувати навчальний матеріал із засобами унаочнення з метою полегшення в учнів процесу вивчення іноземної мови.

Висновки до розділу 1

Музичні матеріали є цінним інструментом у процесі навчання іноземної мови, оскільки вони здатні підвищити мотивацію учнів та полегшити запам'ятовування лексики і граматичних конструкцій.

Вивчення іноземної мови через музичні компоненти Б. Каст розділяє на 5 етапів: формально-попередній етап презентації, етап семантизації, тезаурус фонетичної підготовки, етап розспівування, тобто етап спільного співу; етап трансферу.

При цьому важливим етапом є вибір музичного матеріалу. Вибираючи матеріал для пісні, також слід враховувати деякі загальні принципи, зокрема: принцип актуальності – присутність проблеми, яка є актуальною для учнів; принцип методичної важливості – сполучуваність пісенного матеріалу з уже набутими навичками або паралельне використання з набуттям інших мовних навичок; принцип автентичності полягає у ознайомленні з оригінальними зразками культури народу, мова якого вивчається.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ МУЗИЧНИХ КОМПОНЕНТІВ ДЛЯ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ТА СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ

Методика використання музичних компонентів для навчання англійської мови в початковій та середній школі, використовується з метою аудіювання та розвитку слухових навичок, розширення словникового запасу, вивчення граматичних конструкцій, розвиток вимови та інтонацій. Однак дана методика також сприяє емоційній готовності учнів до навчання та розвитку їхніх творчих здібностей.

2.1 Розробка та специфіка методики використання музичних компонентів на уроках англійської мови в початковій школі.

З метою підвищення різноманітності та видовищності навчального процесу в початковій школі здавна з навчальною метою використовуються авторські або спеціально підготовлені пісенні матеріали. Традиційні методи навчання англійської пісні в основному зводяться до аудіювання, читання, перекладу, декламації та гри [4, с. 54]. Для того щоб відповідати сучасному рівню вивчення англійської мови, варто розробити методику використання пісень на уроках англійської мови.

Музичні компоненти є частиною національно-культурного змістового компоненту вивчення англійської мови. Виходячи з цього, включення пісень до шкільного плану є необхідною передумовою сприятливого повноцінного розвитку мовної особистості. У піснях підкреслюється ритмічний характер мови. Це особливо важливо для англійської мови, яка приблизно синхронізована на рівні інтервалів. Ми також можемо спостерігати це явище в поточній розмовній версії. Таким чином, спів стимулює учня правильно використовувати просодію (надсегментний засіб організації мови), а після

вивчення пісні учень запам'ятає її ритмічну структуру, граматичні конструкції та лексичний матеріал [8, с. 34].

Використання пісенного матеріалу на уроках англійської мови вимагає наявності трьох основних фаз:

- початковий етап відбору пісенного матеріалу;
- основний етап роботи з піснею;
- прогностична фаза як реалізація знань і вмінь, набутих у процесі роботи над піснею.

Встановлені фази повинні характеризуватися такими методичними прийомами та правилами:

1) придатність пісенного матеріалу для цілей навчання англійської мови. Матеріал пісні повинен відповідати таким основним обраним критеріям: відповідність, мова та цінність мови, врахування вікової групи, що вивчає, інформативність тексту;

2) поступове опрацювання лексичного, граматичного та фонетичного матеріалу пісні;

3) використання пісенного матеріалу у виконанні носія мови;

4) бажане залучення до вивчення пісні в грі та до використання творчих робіт [12, с. 47].

Під час вивчення англійської мови в молодшому шкільному віці потрібно обов'язково враховувати психолого-фізіологічні, педагогічні та лінгводидактичні особливості. Має сенс використовувати пісенний матеріал на уроках англійської мови для дітей початкових класів, оскільки для них характерне постійне прагнення до нового, таємничого. Вони легко втомлюються і втрачають інтерес, якщо заняття нецікаве і неемоційне [11, с. 32].

Навчання учнів у початковій школі має специфічний зміст. Цей зміст визначається певними особливостями формування та розвитку пізнавальних інтересів дітей цього віку, особливостями їх поведінки, емоцій, вольових і мотиваційних сфер, діяльності та мовлення. Важливим чинником успішності

та ефективності навчання молодших школярів іноземної мови є інтерес учнів до предметів. Як відомо, молодші школярі дуже рухливі та активні (їм важко втриматися на місці 7-10 хвилин). Тому динамічність і різноманітність у видах і схемах роботи, артистизм учителя, позитивні емоції та доброзичлива атмосфера є важливими рушійними силами уроків з англійської мови в початковій школі.

Методика роботи над піснею складається з трьох етапів [42, с.159]:

- 1) початковий етап (попереднє прослуховування, Pre-listening);
- 2) основний етап (власне прослуховування, while-listening stage);
- 3) завершальний етап (після прослуховування, post-listening stage)

На кожному етапі створення іншомовної пісні виконується багато завдань. Отже, на першому етапі ми поєднуємо пісні з логікою уроків попереднього етапу, надаючи коротку інформацію, героїв, основний зміст, а іноді навіть історію створення.

Мета другої фази роботи над піснею – залучити учнів уважно слухати та виконувати завдання. Інструкція щодо виконання завдання має бути короткою та чіткою.

Урок повністю присвячений навчанню пісень, включаючи вступну частину, метою якої є пробудження інтересу учнів. Пропонований вид роботи спрямований на створення семантичного поля на основі теми запропонованої пісні, (наприклад: «In pairs, in two minutes, come up with as many words as possible according to the theme of the song. Make some sentences using these words»). Запропонувати нехай учні послухають музичний вступ до пісні та уявляють теми і героїв, розкажуть про них.

Наступним етапом є знайомство з піснею, досягнення свідомого слухового сприйняття, написання незнайомих слів, аналіз синтаксису та граматики, перевірка використаного словника і, нарешті, спроба проаналізувати зміст пісні. Коли кожен учень повністю зрозуміє значення вірша, програється пісня, і потім учні заспівають її вголос, щоб відпрацювати свою вимову.

На початку уроку пісню можна використовувати як фонетичну зарядку. Ця пісня дозволяє вчителю перейти від звуків рідної мови до звуків іноземної, тренувати вимову та готуватися до більш складної вимови. Для тренування голосу слід підбирати короткі пісні з чітким ритмом і частими повторами. Наприклад [13, с.237]:

*I like to sing song, I like to read,
I like to play games, I like to eat,
I like to count, I like to run,
And turn around — oh, this is fun!*

2. Пісню важливо використовувати як матеріал з метою закріплення лексичного та граматичного матеріалу. Для прикладу, пісня «My eyes can see» допоможе вивчити назви частин тіла.

*My eyes can see
My eyes can...,
My ears can...,
My nose can ...,
My mouth can....,
My head can...,
My arms can...,
My legs can ...*

Можна запропонувати прослухати пісню та заповнити пропуски в ній вивчаючи Future Simple:

*New Year Day
New Year Day ... soon be here,
And I can hardly wait.
New Year Day ... soon be here,
And I can hardly wait.
Santa ... be coming,
Soon he ... be coming
New Year Day ... soon be here,*

And I can hardly wait.

3. Як форма релаксації під час або після занять, пісня може зняти напругу та відновити працездатність, коли діти відчують втому або мають потребу розслабитися [45, с. 79].

Наприклад, пісня «If You Are Happy» :

If you are happy and you know it

Clap your hand

If you are happy and you know it

And you really want to show it

Clap your hands ...

4. Як навчальний матеріал для оволодіння іншомовними вимовними навичками та вдосконалення звуковимови. Кожна пісня служить прикладом іншого аспекту вимови (наголос, інтонація). Однак необхідно вибирати пісні, які легко зрозуміти, і використовувати високоякісні записи, які не надто швидкі, щоб їх можна було швидко запам'ятати. Наприклад, пісня для відпрацювання вимови [l]:

Mary Had a Little Lamb

Marry had a little lamb,

Little lamb, little lamb,

Mary had a little lamb.

Its fleece was white as snow...

Наступна пісня для розвитку вимови звуку [w]:

Why do you cry, Willy?

Why do you cry?

Why, Willy? Why, Willy?

Why, Willy? Why?

5. Спів може служити матеріалом для розвитку навичок аудіювання. Добираючи пісенний матеріал, учителі повинні враховувати не лише вікові та психологічні особливості учнів, а й спосіб зв'язку теми уроку з темою пісні. Приклади занять для розвитку навичок аудіювання:

1. Пропонується послухати пісню і намалювати те, що почули.
2. Пропонується послухати пісню, розглянути малюнки і розмістити їх відповідно до подій у пісні.
3. Пропонується послухати пісню і сказати, чи були в ній назви предметів.

Пропонуємо прийоми проведення вправ під час роботи над піснями:

1. *Confused words.*

Учням пропонується послухати і розташувати слова в рядках.

Написано слова на дошці, але всі слова розташовані в неправильному порядку. Учні повинні прослухати пісню і поставити слова в правильному порядку. Вони можуть обводити слова, які не знають.

2. *Missing words.*

Це завдання найкраще працює з короткими повільними піснями. Завдання полягає в тому, щоб вчитель підготував роздатковий матеріал, в якому пропущено кожне сьоме-п'яте слово. Учні слухають пісню, а потім їм дається текст пісні з пропусками та вони мають доповнити його відсутнім текстом. Учням, яким складно впоратись з завданням дається підказка, у вигляді написаної першої літери пропущеного слова.

3. *Song cards.*

Така вправа краще буде підходити для повільніших та коротких пісень. Вчитель готує чисті картки і записує на них слова чи фрази з пісні. Усі картки разом утворюють повний текст пісні. Учні вже після прослуховування пісні, розкладають картки по порядку, який вважають правильним.

4. *Connect the beginnings and ends of the sentences.*

Дано таблицю з двох колонок. У першій колонці вчитель записує початок речення з пісні, а в другій – кінець речення. Важливо, щоб початок речення був у правильному порядку і в іншій колонці – плутанина.

5. *Listen and circle the picture or word.*

Надаються малюнки, на них зображені слова, які є пов'язаними з будь-яким предметним матеріалом уроку. Наприклад: body parts, colors, school

supplies, seasons тощо. Учням пропонується завдання записати назви різних предметів і підкреслити предмети, про які йдеться в пісні.

Разом з піснями використовуються фізкультхвилинки (додаток Б). Всім відомо, що протягом навчального дня у дітей поступово підвищується стомлюваність і знижується працездатність. Ознаками таких змін може бути значне збільшення кількості помилок при виконанні учнями завдань. Тривале сидіння за робочим столом призводить м'язи спини, шиї та ніг у постійну статичну напругу, що призводить до загальної втоми [17, с. 93].

Згідно з дослідженнями психологів, педагогів і лікарів, іноземні мови є одними з найскладніших предметів, що вимагають від учнів найвищої нервової діяльності. Сучасні уроки англійської характеризуються високою інтенсивністю, вимагають зосередженості та напруги від учнів незалежно від їх віку, тому на таких уроках використовується велика кількість фізичних вправ. Після такого активного відпочинку концентрація уваги школярів підвищується. Фізкультхвилинки знімають втому, нормалізують концентрацію, відновлюють фізичні сили, виробляють відчуття бадьорості, покращують настрій і підвищують працездатність [24, с. 28].

Фізкультхвилинки повинні бути різноманітними і включати «потягування». Саме такі фізкультхвилинки сприяють випрямленню хребта, глибокому диханню, підвищенню тону м'язів-розгиначів тулуба, м'язів ніг. Корисно поєднувати вправи для рук з іншими вправами, які трохи знижують фізичне навантаження і сприяють активізації розуму за рахунок поліпшення координації рухів. Під час фізкультури діти хором можуть співати пісню. Промовляти текст разом потрібно чітко, але не голосно, щоб уникнути перезбудження і ще більшої втоми. Звісно, під час відбору текстів слід враховувати рівень словникового запасу учнів і поступово вводити більш складні текстові дії.

Використання музичних компонентів на уроках англійської мови в початковій школі є потужним інструментом для розвитку мовних навичок, підвищення мотивації та створення сприятливої атмосфери для навчання.

2.2 Розробка та специфіка методики використання музичних компонентів на уроках англійської мови в середній школі.

Використання пісенного матеріалу на заняттях з англійської мови цілком відповідає потребам сучасного освітнього процесу, де вивчення мови тісно пов'язане з вивченням національної культури. Емоції та враження, отримані від читання віршів та співу, стають своєрідним життєвим досвідом, який трансформується в знання, стимулюючи тим самим навчальну мотивацію учнів. Музичні компоненти навчають учнів виражати свої почуття та ділитися ними з іншими. Пісенні тексти сприяють розвитку уяви та творчих здібностей кожного учня та навчають учнів працювати в команді. Вміле й доцільне поєднання англійських слів і музики особливо дієве на емоційний світ учнів, стимулюючи думку й уяву, сприяючи кращому запам'ятовуванню матеріалу. Адже для того щоб підвищити ефективність вивчення іноземної мови необхідно впливати не лише на свідомість учнів, а й на їхні емоції [23, с. 18].

Музика та спів можуть надати цінну допомогу у вивченні англійської мови на рівні середньої освіти. Пісня, як форма мовного спілкування, є засобом розширення словникового запасу, оскільки з її допомогою діти можуть вивчати нові слова та вирази. У пісні пошук уже знайомого слова в новому контексті може допомогти активізувати лексику. Пісні сприяють вдосконаленню навичок вимови іноземної мови та розвитку музичного слуху.

Пісенний матеріал є незамінним при навчанні на середньому етапі. Працюючи з піснями, слід дотримуватися таких загальних порад:

- автентичність пісні;
- відповідність віковим особливостям учнів;
- відповідність темам уроку та навчальній програмі;
- інтерактив із веселими завданнями та вправами [26, с. 47].

Підхід до застосування кожної пісні передбачає початкове ознайомлення з пісенним текстом, активізацію та закріплення лексичного матеріалу досліджуваної пісні.

Ми запропонували завдання для етапу попереднього прослуховування.

- "Prediction of song topics". Напишіть назви пісень на дошці. Підбираємо ключові слова, відповідні сюжету пісні. Завдання учня – передбачити, про що йтиметься в пісні. Записуємо думки учнів на дошці, щоб перевірити правильність їхніх припущень.

- "We made a familiar picture". До таких вправ можна віднести дотик до відповідного малюнка чи фотографії. Вибираємо невелику кількість необхідних словникових одиниць і ділимо учнів на малі групи. Ми розмістили на дошці картинки ключових слів пісні. По черзі підбігає по одному учаснику з кожної групи і потрапляє на потрібну картинку. Перемагає та команда, яка відгадає більше слів.

- "Let's put the words in a logical sequence". Добираємо до п'яти речень із тексту пісні. Окремо на аркушах записуємо слова в реченнях у неправильному порядку. Даємо учням час до 3 хвилин, щоб скласти слова в правильному порядку. Рекомендується займатися в групах, конкуренція спонукає до активної співпраці.

- "Word cards". З тексту пісні вибираємо важливу фразу, яка стимулює творче мислення. Пропонуємо учням висловити свої думки щодо цього твердження.

- "Theme of the song". Виводимо на мультимедійний екран картинки, пов'язані з сюжетом пісні. Пропонуємо учням поставити один одному запитання про зображення на малюнку та розповісти по черзі про що пісня.

- "How does this song make you feel?". Учитель заздалегідь готує запитання, щоб спонукати до обговорення пісні та її сюжету. Спонукати учнів виражати свої почуття та емоції є головним завданням цієї вправи.

- "Spell check". Відкриваємо пісню і періодично робимо паузу там, де потрібно самому продовжити текст. Для цієї вправи рекомендується

відтворити пісню кілька разів. Після завершення ми перевіряємо орфографію в кожному розділі, щоб оцінити грамотність.

- "Disappearing words". Показуємо цю вправу на мультимедійному екрані з функцією зникнення слів. Слова, вибрані для зникнення, мають бути легкими для розуміння. Кількість слів з кожної пісні не має перевищувати десяти.

- "Let's sing together". У цій вправі обираємо пісню, яка не є складною, має просту мелодію і її легко вивчити. Демонструємо текст на екрані і намагаємося підспівувати.

- "In order". До цього уроку підготовується повільна коротка пісню. Роздаються карточки із пісенними фразами. Завдання для учнів – порозкладати ці картки в правильному порядку.

Після прослуховування пісні виконуються наступні види робіт:

- "Poll". Діти дають відповіді на запитання: Чи сподобалась пісня? Які слова найбільше запам'ятались? Що думаєте про головну тему пісні?

- "Group discussion". Заздалегідь готуємо проблемні запитання, які виникають в темі пісні. Ділимо учнів на чотири групи і роздаємо картки з дилемами або питаннями для обговорення. Також обмежуємо час до 5 хвилин і вибираємо представника з групи, щоб оголосити загальну думку групи.

- "Fictional stories". Дане завдання передбачає побудову окремої історії, використовуючи слова пісні, яку учні прослухали. Працюємо в малих групах. Картки з написаними словами були роздані кожній групі окремо. Учасники дістають картку і складають речення. І так далі. У результаті виконання вправи виходить вигадана історія.

Наведемо також застосовані завдання до пісень в додатку В.

На основі запропонованих завдань нами сформовано критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з англійської мови за допомогою музичних компонентів (табл. 2.1.).

Таблиця 2.1.

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з англійської мови за допомогою музичних компонентів

Рівні	Бали	Критерії оцінювання
I. Початковий	1	Учні не впізнають на слух навіть найчастіші слова в пісні, яка грає найповільніше
	2	Учні розпізнають на слух лише найчастіші фрази пісні, яка звучить у повільнішому темпі
	3	Учні визначають на слух деякі прості речення та моделі мовлення на основі мовного матеріалу, який вони вивчили у пісні, що виконується в повільнішому темпі
II. Середній	4	Учні розпізнають на слух прості речення, фрази та шаблони мовлення, які звучать із нормальною швидкістю. В основному вони розуміють зміст пісні, в якій використовується знайомий матеріал
	5	Учні розуміють основний зміст пісенних текстів, які подаються у звичайному темпі та спираються на раніше вивчений мовний матеріал
	6	Учні розуміють основний зміст невеличких пісень, які виконуються у звичайному темпі, спираючись на вивчений мовний матеріал і містять певну кількість невідомих слів, значення яких можна здогадатися
III. Достатній	7	Учні розуміють основний зміст пісень, які виконуються у звичайному темпі, спираючись на вивчений матеріал і містять певну кількість невідомих слів, значення яких можна здогадатися. Більшість необхідної інформації сприймається учнями у формі оціночних суджень, описів і аргументів
	8	Учні розуміють основний зміст стандартної пісні в рамках ситуативного мовлення, яка може містити ряд незнайомих слів, значення яких можна здогадатися. Конкретно подану інформацію учні сприймають переважно на слух
	9	Учні розуміють основний зміст пісенної мови, яка може містити певну кількість нових слів, здогадуються про їх значення. Також учні дізнаються основний зміст і фактичну інформацію пісні
IV. Високий	10	Учні розуміють основний зміст пісні, яка може містити ряд нових слів, і можуть здогадуватися про значення. Учні також можуть зрозуміти основне значення пісень різного рівня складності
	11	Учні розуміють довгу пісню, яка може містити кілька незнайомих слів, і можуть здогадатися про їх значення. Учні знаходять необхідну інформацію в текстах пісень на незнайомому матеріалі і викладають її у вигляді оціночних суджень, описів, аргументів
	12	Учні розуміють тривалу пісню й основний зміст

Вони були сформовані оскільки зараз у школах використовується 12-бальна система оцінювання, відповіді учнів оцінюються за шкалою від 1 до 12.

Високий рівень (12-10 балів). Учень демонструє глибоке знання лексики, вільно володіє мовою як усно, так і письмово, швидко засвоює новий матеріал.

Задовільний рівень (9-7 балів). Учень має достатній словниковий запас, але допускає окремі помилки у використанні слів.

Середній рівень (6-4 бали). Учень має обмежений словниковий запас і потребує додаткової практики.

Низький рівень (3-0 балів). Учень має значні труднощі з лексикою і потребує інтенсивної допомоги.

На основі цього ми інтегрували шкалу оцінювання відповідно музичного компонента оцінювання.

Висновки до розділу 2

Використання пісенного матеріалу на уроках англійської мови вимагає наявності трьох основних фаз: початковий етап відбору пісенного матеріалу; основний етап роботи з піснею; прогностична фаза як реалізація знань і вмінь, набутих у процесі роботи над піснею.

На кожному етапі створення іншомовної пісні виконується багато завдань. Отже, на першому етапі ми поєднуємо пісні з логікою уроків попереднього етапу, надаючи коротку інформацію, героїв, основний зміст, а іноді навіть історію створення. Мета другої фази роботи над піснею – залучити учнів уважно слухати та виконувати завдання. Інструкція щодо виконання завдання має бути короткою та чіткою. Наступним етапом є знайомство з піснею, досягнення свідомого слухового сприйняття, написання незнайомих слів, аналіз синтаксису та граматики, перевірка використаного словника і, нарешті, спроба проаналізувати зміст пісні.

РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНЕ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИКИ ТА АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ

Нами було проведено експериментальне дослідження серед учнів 4 класу та 7 класу, метою якого було перевірка рівня знань учнів після використання на уроках музичних компонентів.

3.1 Організація та проведення уроків англійської мови з використанням музичних компонентів.

Нами було організовано та проведено експериментальне дослідження серед учнів 4 класу та 7 класу. В дослідженні взяли участь 18 учнів 4 класу та 20 учнів 7 класу.

На уроках англійської мови перевірено рівень знань учнів після використання на уроках музичних компонентів.

Таблиця 3.1.

Результати експериментального дослідження серед учнів 4 класу

Рівень	Кількість учнів	%
Початковий	1	5
Середній	3	17
Достатній	9	50
Високий	5	28

Початковий рівень виявлено лише у 1 учня 4 класу. Він визначає на слух деякі прості речення та моделі мовлення на основі мовного матеріалу, який він вивчив у пісні, що виконується в повільнішому темпі.

Середній рівень визначено у 3 учнів. Вони розуміють основний зміст невеличких пісень, які виконуються у звичайному темпі, спираючись на

вивчений мовний матеріал і містять певну кількість невідомих слів, значення яких можна здогадатися.

Достатній рівень проявляється у 9 учнів, які розуміють основний зміст пісенної мови, яка може містити певну кількість нових слів, здогадуються про їх значення. Також учні дізнаються основний зміст і фактичну інформацію пісні.

Високий рівень визначено у 5 учнів, що розуміють довгу пісню, яка може містити кілька незнайомих слів, і можуть здогадатися про їх значення. Учні знаходять необхідну інформацію в текстах пісень на незнайомому матеріалі і викладають її у вигляді оціночних суджень, описів, аргументів.

Таблиця 3.2.

Результати експериментального дослідження серед учнів 7 класу

Рівень	Кількість учнів	%
Початковий	1	5
Середній	4	20
Достатній	8	40
Високий	7	35

Початковий рівень виявлено у 1 учня 7 класу. Учні визначають на слух найпоширеніші та повільніші фрази в мовленні.

Середній рівень визначено у 4 учнів. Учні розуміють основний зміст текстів, поданих у нормальному темпі на основі вивченого мовного матеріалу.

Достатній рівень проявляється у 8 учнів. Учні розуміють основний зміст стандартного мовлення в рамках ситуативного мовлення, яке може містити певну кількість нових слів, значення яких можна здогадатися. Як правило, чітко подана інформація сприймається через слух.

Високий рівень визначено у 7 учнів. Ці учні розуміють основи мовлення, яке може містити ряд незнайомих слів, значення яких можна здогадатися, а також основи чітких повідомлень різної складності. Вони вміють знаходити потрібну інформацію в незнайомому матеріалі.

Нами було запропоновано завдання для дітей, з метою покращення їх рівень знань, відповідно до трьох розглянутих етапів:

1. Pre-Listening (Beginning Stage). Objective: Introduce weather vocabulary and prepare students for the song.

Exercises 1. Weather Flashcards: Show pictures of different weather types (rainy, sunny, windy, snowy, cloudy, hot). Ask the students to repeat the words after you. Example: What season is it? What are spring months? Do you like spring? What season comes after spring? What are summer months? Do you like summer?

Exercises 2. Students are given different weather sounds and the student must name and describe the weather phenomenon.

Exercises 3. Put one extra word away and guess the season:

Rain, foggy, yellow leaves, snow, cloudy;

Warm, green leaves, May, New Year;

Snow, frosty, flowers, cold, hockey;

Sunny, July, snowman, hot, flowers.

2. While-Listening (Main Stage). Objective: Engage with the song and focus on listening for key information.

The weather song

It's rainy.

It's rainy outside today.

It's sunny.

It's sunny outside today.

It's windy.

It's windy outside today.

It's snowy.

It's snowy outside today.

It's cloudy.

It's cloudy outside today.

It's hot.

It's hot outside today.

Exercises 1. Play the song and ask the children to perform actions that match the weather described in the song. For example: When "It's rainy" is sung, students pretend to hold an umbrella and move their hands as if raindrops are falling. When "It's sunny," students can smile and raise their hands like they are reaching for the sun. When "It's windy," students can pretend to blow in the wind by moving their arms in a waving motion.

Exercises 2. Play the song again and ask students to point to the correct weather card when they hear the weather in the song.

3. Post-Listening (Final Stage). Objective: Reinforce vocabulary, review the song, and create an interactive activity.

Exercise 1. Weather Picture Matching. Prepare a set of pictures depicting different weather conditions (e.g., a rainy day, a sunny day, a snowy day).

Prepare a set of cards with the corresponding weather words ("rainy," "sunny," "snowy," etc.).

Exercise 2. Complete the sentences:

My favorite weather is _____.

The weather today is _____ outside.

It is (rainy, snowy, windy, sunny) in _____.

It is (cold, warm, hot) in _____.

The sky is (cloudy, sunny, rainy) today.

When it is _____, I like to _____.

I play _____ when it's _____.

Have students match the pictures to the correct word cards.

На завершення експериментальної перевірки було проведено опитування. Серед запитань:

1. Чи подобається Вам навчання за допомогою музичних матеріалів?
2. Чи були для вас зрозумілі музичні матеріали, що були запропоновані під час експерименту?
3. Чи хотіли б Ви продовжити роботу з вивчення англійської мови за допомогою музичних компонентів?

Результати опитування наводимо у таблиці 3.3. та 3.4.

Таблиця 3.3.

Результати анкетування по закінченню експерименту серед учнів 4 класу

Запитання №	Так	Ні	Не визначились
	%		
1.	85	5	10
2.	80	7	13
3.	88	0	12

Отже, 85% учнів зазначили, що їм подобається навчання за допомогою музичних матеріалів; що не подобається вказали 5% учнів та не визначились 10%.

Були зрозумілі музичні матеріали запропоновані під час експерименту для 80%. Не були зрозумілі 7% учнів та не визначились 13%.

Хотіли б продовжити роботу з вивчення англійської мови за допомогою музичних компонентів 88% учнів. Жоден учень не вказав, що не хотів би продовжити роботу з вивчення англійської мови за допомогою музичних компонентів. Не визначились стосовно цього питання 12%.

Результати анкетування по закінченню експерименту серед учнів 7 класу наведені в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4.

Результати анкетування по закінченню експерименту серед учнів 7 класу

Запитання №	Так	Ні	Не визначились
	%		
1.	70	10	20
2.	75	8	17
3.	80	5	15

Отже, 70% учнів 7 класу вказали, що їм подобається навчання за допомогою музичних матеріалів. Не подобається навчання за допомогою музичних матеріалів вказали 10% учнів та не визначились 20%.

Зрозумілими були музичні матеріали запропоновані під час експерименту для 75%. Не були зрозумілими матеріали для 8% учнів та не визначились 17%.

Продовжити роботу з вивчення англійської мови за допомогою музичних компонентів хотіли б 80% учнів. 5% учнів вказали, що не хотіли б продовжити роботу з вивчення англійської мови за допомогою музичних компонентів. Стосовно цього питання не визначились 15%.

3.2. Порівняльний аналіз результатів застосування методики у початковій та середній школах.

Здійснимо порівняльний аналіз результатів застосування методики серед учнів 4 класу та 7 класу.

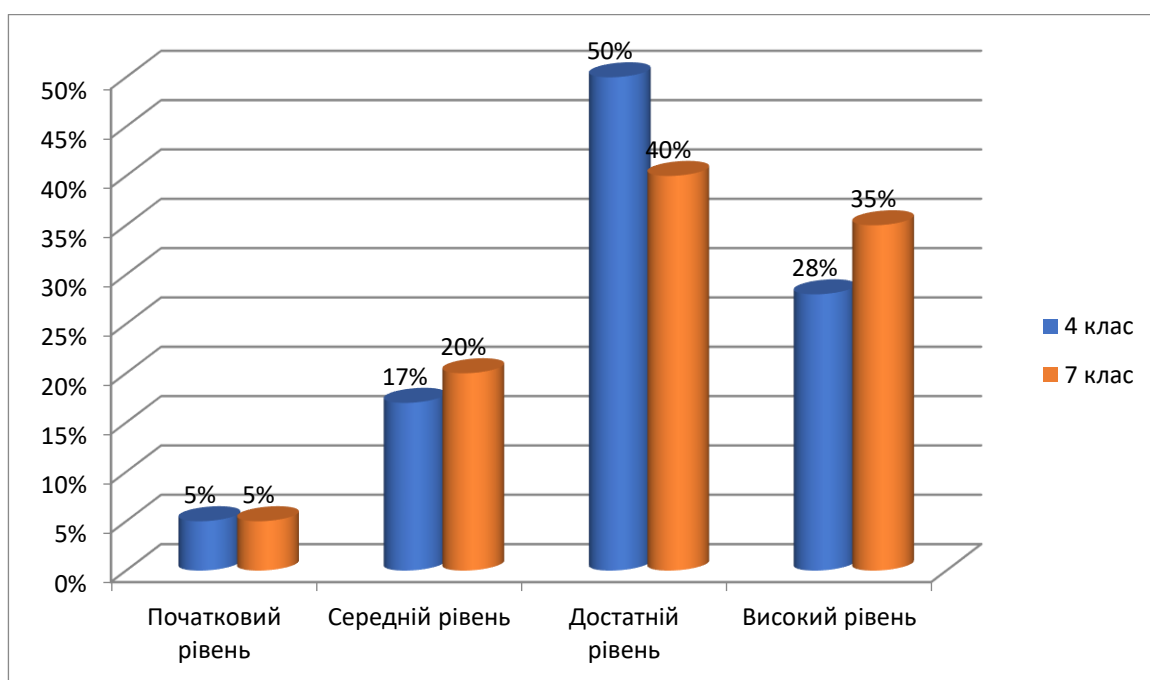

Рис. 3.1. Порівняльні результати експериментального дослідження навчальних досягнень учнів з англійської мови при використанні музичних компонентів серед учнів 4 класу та 7 класу

Початковий рівень навчальних досягнень учнів з англійської мови при використанні музичних компонентів виявлено у 5% учнів 4 класу і в такій же кількості в учнів 7 класу.

Середній рівень визначено у 17% учнів 4 класу та у 20% учнів 7 класу.

У найбільшій кількості учнів виявлено достатній рівень, а саме проявляється він у 50% учнів 4 класу та у 40% учнів 7 класу.

Високий рівень визначено у 28% учнів 4 класу та у 35% учнів 7 класу.

Отже, найменша кількість учнів як у четвертому, так і у сьомому класах, відповідно отриманих результатів дослідження навчальних досягнень учнів з англійської мови при використанні музичних компонентів, має початковий рівень. Найбільша кількість учнів була виявлена з достатнім рівнем.

Наведемо порівняльний аналіз результатів опитування учнів.

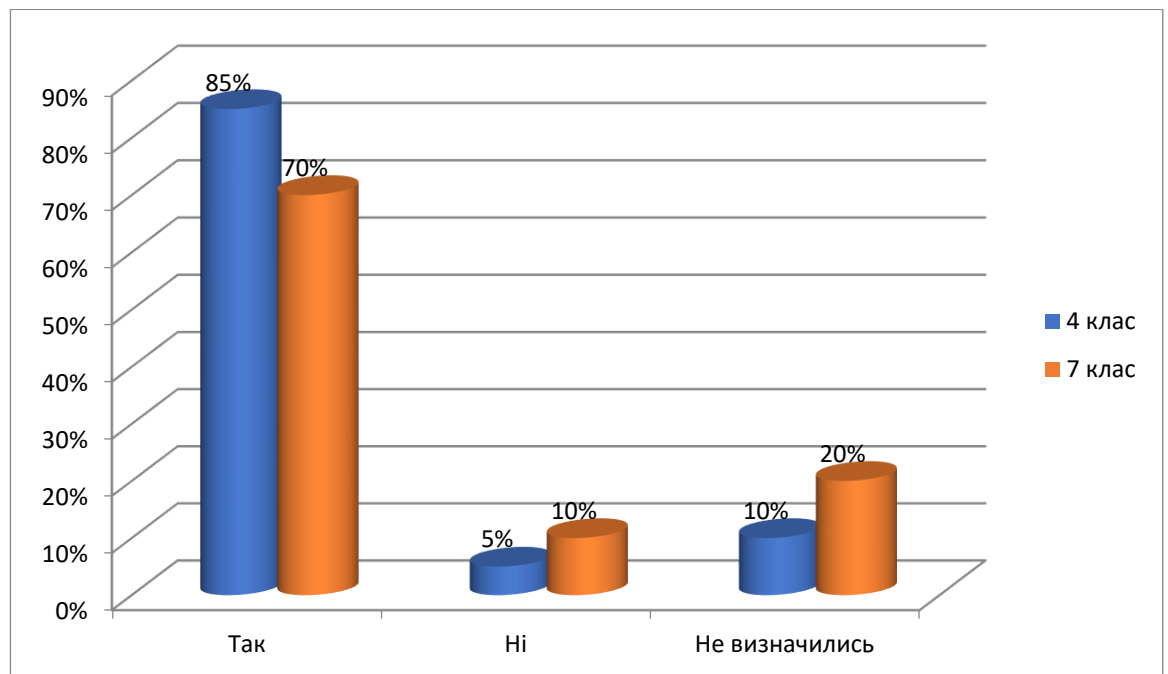

Рис. 3.2. Чи подобається Вам навчання за допомогою музичних матеріалів?

Отже, 85% учнів 4 класу зазначили, що їм подобається навчання за допомогою музичних матеріалів. В той час коли у 7 класі це подобається 70%.

Не подобається навчання за допомогою музичних матеріалів 5% учнів класу та 10% учнів 7 класу. Що не визначились вказали 10% учнів 4 класу та 20% учнів 7 класу.

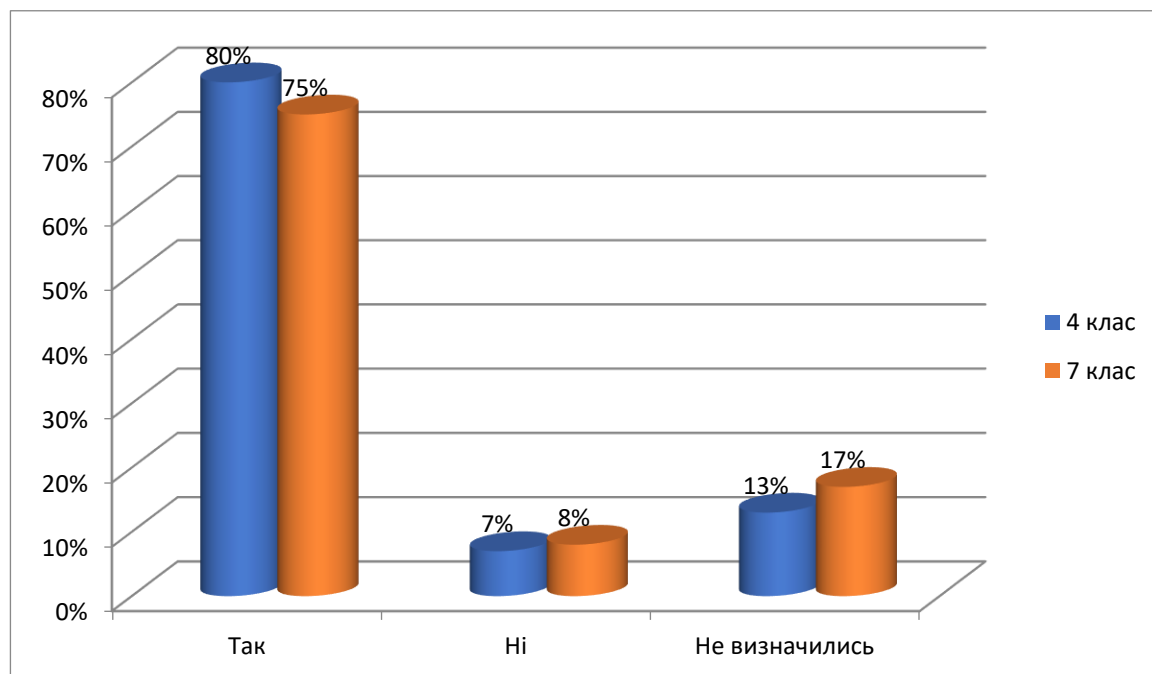

Рис. 3.3. Чи були для вас зрозумілі музичні матеріали, що були запропоновані під час експерименту?

Були зрозумілі музичні матеріали запропоновані під час експерименту для 80% учнів 4 класу та 75% учнів 7 класу. Не були зрозумілі 7% учнів 4 класу та 8% учнів 7 класу. Зазначили що не визначились 13% 4 класу та 17% учнів 7 класу.

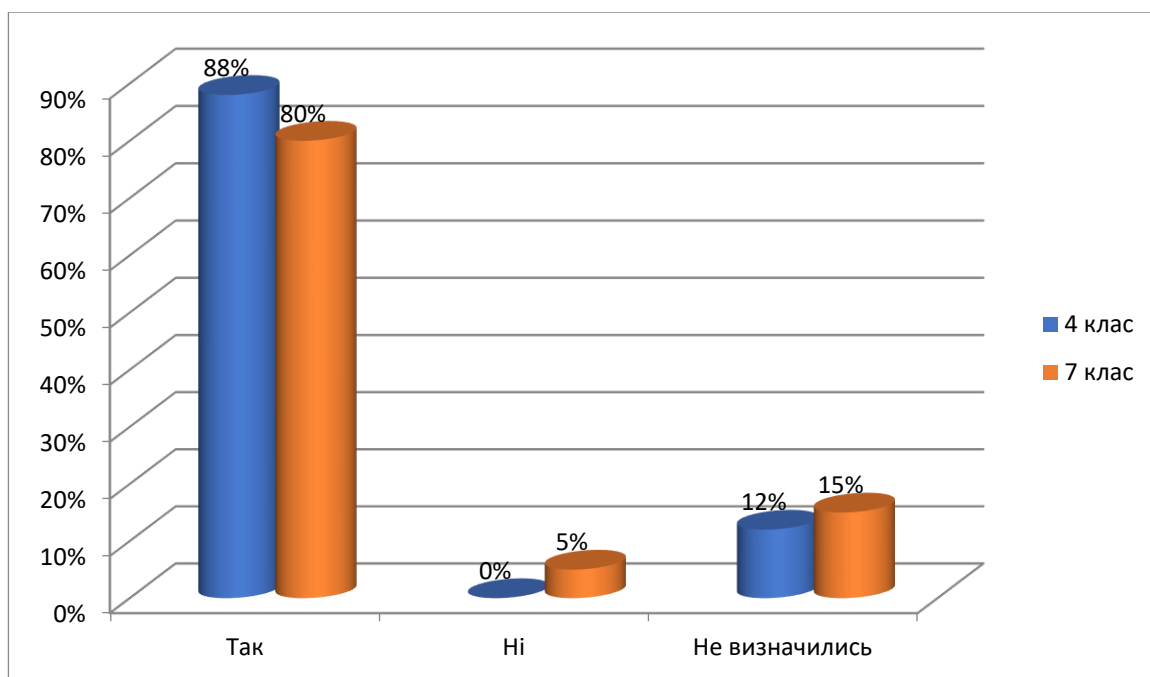

Рис. 3.4. Чи хотіли б Ви продовжити роботу з вивчення англійської мови за допомогою музичних компонентів?

Хотіли б продовжити вивчення англійської мови за допомогою музичних компонентів 88% учнів 4 класу та 80% учнів 7 класу, що є дуже позитивним, адже свідчить про зацікавленість учнів. Жоден учень 4 класу не вказав, що не хотів би продовжити роботу з вивчення англійської мови за допомогою музичних компонентів, тоді як 5% учнів 7 класу вказали, що не хотіли б. Не визначились 12% учнів 4 класу та 15% учнів 7 класу.

Варто зазначити, що англійські пісні підвищують ентузіазм учнів на уроках іноземної мови та перетворюють вивчення лексики та граматики на захоплюючий процес. Спів може активізувати психологічну діяльність учнів, виховувати в них інтерес до культури країни, мову якої вони вивчають, адже запам'ятовувати потрібно не тільки слова, а й вислів, цілий вірш, куплети. Учні із задоволенням запам'ятовують тексти пісень, а потім спонтанно вставляють їх у монологічну та розмовну мову. Таким чином збагачується і розширюється словниковий запас учнів.

3.3 Рекомендації щодо ефективного використання музичних компонентів у навчальному процесі.

Пісенний жанр має виняткову масовість і соціальну значущість, оскільки пісня має широку аудиторію і користується великою популярністю. Як вид мистецтва він відображає мову певного історичного етапу і передає знання про нього наступним поколінням. Крім того, вона знайомить сучасників, світову спільноту з духовно-культурним рівнем нації (а відтак і станом мови). Пісня – один із найпопулярніших серед молоді видів мистецтва, який, хоч і виконує переважно розважальну функцію, проте має здатність впливати на формування світогляду слухачів, мовленнєвих норм (вимова, мелодія), словникового запасу, а отже, основною передумовою за змістовним змістом пісень є правильність, відповідність літературним нормам мови. Пісенна лірика є джерелом мовних, культурних і суспільних тенденцій, які дають змогу виявляти й аналізувати процеси, що відбуваються в мові [22, с. 61].

Пісню можна використовувати в будь-якій частині уроку. Її вибір і розміщення в структурі уроку залежить від методичного завдання вчителя. Вчителі німецької мови повинні мати добірку автентичних пісень, щоб відпрацювати усне мовлення та ораторські навички. Музичні компоненти використовуються на уроці з англійської мови відповідно до мети уроку:

- 1) відпрацювання фонетики на початкових етапах навчання. Наприклад, для цього можна застосовувати короткі дитячі пісні;
- 2) закріплення лексико-граматичного матеріалу. Музичні компоненти можна вводити в урок відповідно до того, як розглядається тема (наприклад, у пісні розглядається "Environment" theme, "Days of the week" theme, "Daily Schedule" theme тощо);
- 3) навчання мовним та культурним навичкам. Заняття можуть охоплювати широкий спектр тем: everyday culture, politics, history, geography, traditions, cuisine, migration тощо [53, с. 129];

4) розвиток мовних умінь і навичок (наприклад, діалогічне чи монологічне висловлювання відповідно до змісту пісні);

5) використання музики для розслаблення або фізкультхвилинки для зняття напруги та відновлення працездатності учнів.

Тому рекомендуємо рекомендуємо інтегрувати музику в заняття англійської мови, а саме:

1. Використовувати музику для покращення вимови та акценту, особливо, якщо це правильно підібрана пісня.

2. Використовувати пісні для розвитку словникового запасу, оскільки велика кількість пісень містить багато корисних виразів, фраз та слів, які легко запам'ятовуються завдяки ритму та повторюваності.

3. Ігровий підхід до граматики. Завдяки пісням можна пояснювати часові форми, артиклі, модальні дієслова та інші аспекти граматики в контексті.

4. Створення інтерактивних уроків з піснями, є велика кількість можливих вправ, з яких, відгадування пропущених слів.

5. Тематичні пісні для вивчення культури та соціальних аспектів. Пісні також є чудовим способом ознайомити учнів з культурою англомовних країн, звичаями та традиціями.

Методика пісенного вживання передбачає ознайомлення, активізацію та закріплення словниково-граматичного матеріалу використаних пісень. Пропонуємо приблизний план роботи з піснею:

- попереднє обговорення змісту пісні: складання асоціацій на назву, таблиці, обговорення назви. Запис складних слів і конструкцій на дошці;
- слухання пісні, ознайомлення з музичною стороною пісні;
- перевірка розуміння змісту тексту: можна використати закритий тест (для учнів вищого рівня), звернути увагу на цікаві формулювання та стилістичні особливості тексту;
- виконання завдань відповідно запропонованої пісні;

- прочитання всього тексту запропонованої пісні з правильною інтонацією;
- виконання пісні разом [52, с. 45].

На наступних уроках пісню необхідно повторити кілька разів, щоб краще опрацювати новий матеріал і в достатній мірі відпрацювати лексико-граматичні навички. Для формування лексичної компетенції учнів позитивною також є самостійна робота над пісенним текстом. Є багато англійських пісень, які вже давно стали хітами. За допомогою цих пісень можна не тільки вивчити нову лексику, але й запам'ятати різноманітні правила граматики.

Також можна активно використовувати пісенні ігри. З одного боку, вони сприяють активізації емоційно-афективної пам'яті учнів, а з іншого – включають необхідні для навчання монологічні та діалогічні мовні одиниці.

Пісня-гра характеризується високою частотністю повторення граматичних структур і незначними змінами лексичних структур. Вони є хорошим матеріалом для вступу та закріплення, а також забезпечують підтримку для подальшої активізації матеріалу, який учні засвоюють. Більшість пісень-ігор є міні-іграми, які економічні при плануванні уроків, вони легко запам'ятовуються учнями [43, с. 53].

Наведемо музичні ігри:

1) «Looby – Loo».

Метою цієї музичної гри є активізація навчання стосовно використання назв людських тіл і дієслів руху. Діти стають у коло, беруться за руки і співають:

Here we go Looby – Loo, (діти повільно йдуть в центр кола, піднімаючи руки вгору)

Here we go Looby – Light, (діти повільно повертаються назад)

Here we go Looby – Loo, (знову до центру)

All on a Saturday night. (знову повертаються)

I put my right hand in,

*I put my right hand out,
I put my right hand and shake, shake, shake
And turn myself about...*

2) «The Farmer in the Dell».

Мета гри – активізація словникового запасу на тему «Сім'я». Діти стають у коло, в середині – фермер. Діти співають і плескають у долоні:

*The farmer in the Dell,
The farmer in the Dell,
Hey-ho, o-derrio,
The farmer in the Dell,*

Фермер обирає іншого ведучого, який наспівує разом з дітьми:

*The farmer takes a Wife,
The farmer takes a Wife,
Hey-ho, o-derrio,
The farmer takes a Wife*

Далі Wife заходить і стає в центрі кола, а діти далі співають, застосовуючи інші слова з теми.

Отже, такі ігри спираються на словниковий і граматичний матеріал, який учні вивчають. Музична складова є основою цих ігор і сприяє легкому запам'ятовуванню та кращому засвоєнню навчального матеріалу. Використання музичних компонентів на уроці з англійської підвищує емоційний тонус учнів, знімає монотонність і фізичне напруження, дає змогу дітям переключати увагу з одного виду діяльності на інший, що дозволяє ефективно використовувати навчальний час і отримувати хороші результати в навчанні.

Використовуючи пісню на уроці іноземної мови, учні вчаться виражати та передавати свої почуття іншим, розвивають уяву та творчі здібності кожного, вчаться працювати в команді. Уміле і контрольоване поєднання англійських слів з музикою особливо сильно впливає на емоційний світ

дитини, стимулює мислення та уяву, сприяє кращому запам'ятовуванню матеріалу.

Пісні також можуть слугувати як натхнення для написання та створення індивідуальних творів. Зокрема, учні можуть виконувати такі завдання:

- передбачати або відгадувати слова почутої пісні;
- спробувати вгадати пропущені слова;
- вибрати зображення, які відповідають подіям, зазначеним у тексті пісень;
- розмістити малюнки в тому порядку, у якому розгортаються події пісні;
- заповнити прогалини в пісн;
- дати відповіді на запитання, розроблені спеціально для пісні;
- з'єднайте частини рядків за змістом пісні.

Від того наскільки пісня відповідає цілям досліджуваного матеріалу залежить придатність пісні. Вірші повинні бути легкими для сприйняття, слова повинні вимовлятися чітко, нова лексика повинна бути багатою і різноманітною, пісня повинна містити повідомлення або принаймні розповідати цікаву історію. Ідеальна пісня для навчання – це високоякісний вірш із музикою, на відміну від пісень, схожих на танці за своїм ритмом і звучанням.

Використання пісенного матеріалу на заняттях з англійської може пожвавити навчання, викликати позитивні емоції, сприяти кращому засвоєнню словникового та граматичного матеріалу. Пісні мають бути автентичними, зміст і мова доступними, емоційно насиченими, проблемними й актуальними, а також відповідати віку учнів. Використання пісень на уроках англійської мови може сприяти розвитку музичного слуху та естетичного виховання учнів, збагаченню національних наукових знань учнів, участі в культурному діалозі, вихованню загально навчальних вмінь учнів, їх творчих й пізнавальних вмінь, підвищенню інтересу до вивчення іноземної мови.

Висновки до розділу 3

Результати дослідження свідчать, що 85% учнів зазначили, що їм подобається навчання за допомогою музичних матеріалів; що не подобається вказали 5% учнів та не визначились 10%. Були зрозумілі музичні матеріали запропоновані під час експерименту для 80%. Не були зрозумілі 7% учнів та не визначились 13%.

Хотіли б продовжити роботу з вивчення англійської мови за допомогою музичних компонентів 88% учнів. Жоден учень не вказав, що не хотів би продовжити роботу з вивчення англійської мови за допомогою музичних компонентів. Не визначились стосовно цього питання 12%.

Методика використання пісень передбачає введення, активізацію та закріплення лексико-граматичного матеріалу використаної пісні. Як орієнтовний план роботи з піснею може бути: попереднє обговорення змісту; слухання пісні; перевірка розуміння змісту; виконання завдань, пов'язаних з піснею; читання тексту пісні з правильною інтонацією; спільне виконання пісні. На наступних уроках пісню необхідно повторити кілька разів, щоб краще опрацювати новий матеріал і в достатній мірі відпрацювати лексико-граматичні навички. Формуванню лексичної компетенції сприяє також самостійна робота з піснею. Також в процесі навчання можуть активно застосовуються пісні-ігри. З одного боку, вони сприяють активізації емоційно-афективної пам'яті учнів, а з іншого – включають монологічні та діалогічні мовленнєві одиниці, необхідні для навчання.

ВИСНОВКИ

Музичні компоненти є формою візуалізації для розвитку лексичних навичок, які можуть забезпечити ефективне та цікаве навчання, оскільки, по-перше, лексичний компонент більшості пісень базується на загальноновживаному іноземному матеріалі; по-друге, при роботі з піснею охоплюються всі фази засвоєння лексичного матеріалу – включення, фази автоматизації та застосування лексичних одиниць. Пісенний матеріал – один із варіантів специфічної допоміжної наочності при вивченні іноземної мови, особливістю якої є одночасна активізація всіх видів мовленнєвої діяльності: говоріння, читання, аудіювання та письма. Методична цінність використання пісенного матеріалу полягає в: формуванні вмінь оперувати лексичними одиницями в різних контекстах, розвитку стилістичного смаку учнів; відпрацюванні та закріпленні широкого кола граматичних конструкцій; розвитку ритмічних і артикуляційних навичок мовлення, удосконалення вимови; розвитку соціокультурної компетенції; створенні невимушеної атмосфери на уроці, зниженні психологічного напруження та підвищенні мотивації.

Використання пісень при вивченні англійської мови має багато переваг порівняно з традиційними методами. За допомогою музики відпрацьовується та перевіряється розуміння почутого, вміння висловлюватися, вимова (наприклад, під час спільного співу пісні), уміння читати (читати текст перед слуханням), а також уміння писати (написання тексту). Щоб правильно підібрати музику для уроку англійської мови, необхідно враховувати методичні принципи добору пісенного матеріалу: принцип автентичності; принцип мотивації та емоцій; принцип методичної цінності. Пісню можна використовувати в будь-якій частині уроку. Її вибір і розміщення в структурі уроку залежить від методичного завдання вчителя. Найчастіше пісня використовується як частина основної частини уроку.

Молодший шкільний вік визначається важливим зовнішнім середовищем у житті кожної дитини – вступом до школи. Цей вік характеризується значною зміною розвитку мислення дітей під впливом цілеспрямованого навчання, яке в початковій школі базується на властивостях предметів і явищ навколишнього середовища. Особливістю дітей молодшого шкільного віку є пізнавальна активність. У дітей молодшого шкільного віку інтенсивно розвиваються такі психологічні процеси, як рефлексія, внутрішнє планування дій, довільна увага, пам'ять, уява, спостережливість, які дуже важливі для подальшого шкільного життя. Діти молодшого шкільного віку активно вдосконалюють навички усного мовлення.

Підлітковий вік характеризується значним розвитком психіки і пізнавальних процесів. Навчання залишається основним видом діяльності, але відбуваються значні зміни в організації та змісті. Воно характеризується підвищенням довільності, активності та самостійності, а також зміною пізнавальної та соціальної мотивації навчання. Сприйняття покращується і стає більш спланованим і різнобічним, але ще не повністю розвиненим. Учні цього віку прагнуть до логічного розуміння навчального матеріалу з використанням порівняння, зіставлення, узагальнення, класифікації тощо. В них підвищується рівень абстракції, а також формуються системи прямих і зворотних логічних операцій, міркувань і умовиводів, які поступово стають більш усвідомленими і обґрунтованими. Вдосконалення вміння користуватися мовою як засобом спілкування є основною характеристикою мовного розвитку підлітків.

Методика роботи над піснею у початковій школі складається з трьох етапів: перед прослуховування пісні (Pre-listening); безпосереднє прослуховування пісні (While-listening); після прослуховування пісні (After-listening). Разом з піснями варто згадати і про використання руханок для фізкультхвилинок.

Пісенний матеріал є незамінним при навчанні на середньому етапі. Працюючи з піснями, слід дотримуватися таких порад: автентичність пісні;

відповідність віковим особливостям учнів; відповідність темам уроку та навчальній програмі; інтерактив із веселими завданнями та вправами. Підхід до використання кожної пісні передбачав початкове ознайомлення, активізацію та закріплення лексичного матеріалу досліджуваної пісні. На основі запропонованих завдань нами сформовано критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з англійської мови. Рівні навчальних досягнень учнів включають: початковий, середній, достатній та високий.

Початковий рівень навчальних досягнень учнів з англійської мови при використанні музичних компонентів виявлено у 5% учнів 4 класу і в такій же кількості в учнів 7 класу. У найбільшій кількості учнів виявлено достатній рівень, а саме проявляється він у 50% учнів 4 класу та у 40% учнів 7 класу. 85% учнів 4 класу зазначили, що їм подобається навчання за допомогою музичних матеріалів. В той час коли у 7 класі це подобається 70%. Не подобається навчання за допомогою музичних матеріалів 5% учнів класу та 10% учнів 7 класу. Були зрозумілі музичні матеріали запропоновані під час експерименту для 80% учнів 4 класу та 75% учнів 7 класу. Не були зрозумілі 7% учнів 4 класу та 8% учнів 7 класу. Хотіли б продовжити вивчення англійської мови за допомогою музичних компонентів 88% учнів 4 класу та 80% учнів 7 класу, що є дуже позитивним, адже свідчить про зацікавленість учнів. Жоден учень 4 класу не вказав, що не хотів би продовжити роботу з вивчення англійської мови за допомогою музичних компонентів, тоді як 5% учнів 7 класу вказали, що не хотіли б.

Використання пісенного матеріалу на уроках з англійської мови може поживати навчання, викликати позитивні емоції, сприяти кращому засвоєнню словникового та граматичного матеріалу. Пісні мають бути автентичними, зміст і мова доступними, емоційно насиченими, проблемними й актуальними, а також відповідати віку учнів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Актуальні проблеми іншомовної комунікації: лінгвістичні, методичні та соціально-психологічні аспекти: зб. матеріалів III Всеукраїнської науково-методичної Інтернет-конференції, 26 березня 2020 року. Луцький національний технічний університет – Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2020. 288 с.
2. Алтухова Г.М. Підготовка майбутніх учителів до організації міжкультурної взаємодії школярів: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Одеса, 2015. 215 с.
3. Безпечна і дружня до дитини школа в контексті реформи «НУШ» / В. Пономаренко, Т. Воронцова, О. Сакович та ін. К. : Алатон, 2020. 64 с.
4. Варзацька Л. О. Навчання мови та мовлення на основі тексту : метод. посібник. Кам'янець-Подільський: Абетка, 2001. 112 с.
5. Васильєва О. В. Використання міжпредметних зв'язків у системі формування комунікативної культури молодших школярів. Психолого-педагогічні засади діяльності фахівця : історія, теорія, практика : матеріали міжнародної науково-практичної вебконференції / за ред. В. В. Кузьменка. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2013. 137 с.
6. Васильєва О. В. Критерії та рівні сформованості комунікативної компетентності молодших школярів. Педагогічний альманах: Збірник наукових праць. Редкол. В. В. Кузьменко та ін. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2013. Випуск 20. 122 с.
7. Васильєва О. В. Формування комунікативної компетентності молодших школярів засобами міжпредметних зв'язків : автореф. дис. к-та пед. наук: Тернопіль, 2015. 118 с.
8. Деменкова К. В. Освітній потенціал інтеграції музичного мистецтва з вивченням іноземних мов: бакалаврська робота: спец. 035 «Філологія». Суми, 2020. 45 с.

9. Деркач Ю.Я., Яблонська Р.Р. Пісня як ефективний засіб формування лексичних навиків на уроках англійської мови в початкових класах. Молодий вчений. № 10 (98), жовтень, 2021. С. 54–56.
10. Десяцька Н. Віршовано-пісенні матеріали як засіб підвищення ефективності навчання учнів середньої загальної школи. Перспективи розвитку науки. Гданськ, 2012. С. 83–86.
11. Дьяченко Н. П. Вірші, римування та пісні як засіб підвищення ефективності уроку англійської мови. Педагогічний вісник. 2004. № 3. С. 30–33.
12. Загальна психологія : Підручник / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. К. : Либідь, 2005. 464 с.
13. Капітан Т.А. Роль пісні в процесі навчання англійської мови. Наукові записки. Вип.172. 2018. С.236-238
14. Качанова О. Використання пісенного та римованого матеріалу при комунікативно орієнтованому викладанні іноземної мови. Сучасні підходи до навчання іноземної мови: шляхи інтеграції школи та ВНЗ: зб. наук. праць за матеріалами II Міжнародної конференції. Харків, 2012. 50 с.
15. Князян М.О. Система формування самостійно-дослідницької діяльності майбутніх учителів іноземних мов у процесі ступеневої підготовки : дис. ... доктора пед. наук : спец. 13.00.04. Ізмаїл : 2007. 445 с.
16. Ковалик М. Лексичні засоби виразності мовлення та їхня роль у формуванні комунікативної компетентності майбутніх фахівців. Науковий погляд в майбутнє. Вип. 18. 2020.
17. Ковальова Г.П. Методика використання пісень на уроках англійської мови з учнями загальноосвітньої школи. Бакалаврські он-лайн читання: Ел. зб. тез доповідей студентів. Випуск 1. Харків, 2013. 147 с.
18. Коломінова О.О. Формування англомовної лексичної компетенції у молодших школярів. Іноземні мови. 2015. №2. С. 48–51.
19. Коробко С. Л., Коробко О. І. Нова українська школа: діагностична та корекційно-розвивальна робота з молодшими школярами: навчальнометодичний посібник. Київ: Література ЛТД, 2021. 160 с.

20. Коробко С. Л., Коробко О. І. Робота психолога з молодшими школярами : Методичний посібник. 2-ге видання. К. : Літера ЛТД, 2008. 416 с.
21. Кречотень О. В. Мультимодальний підхід до роботи з автентичними ресурсами на занятті з іноземної мови. Інноваційна педагогіка. № 20. Том 2. Одеса, 2020. 61 с.
22. Лещенко Т. О. Формування лінгвокраїнознавчої компетенції іноземних студентів медичних ВНЗ засобом української пісні. Творчість Раїси Кириченко в культурному просторі України на покордонні ХХ-ХХІ століть: до 70-ліття від дня народження Березини української пісні: зб. наук. праць. Полтава, 2013. 263 с.
23. Литвинюк О.М. English Grammar. Англійська граматики: Завдання для самостійної роботи студентів: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський. 2019. 32 с.
24. Лозова В.І. Цілісний підхід до формування пізнавальної активності школярів. Харк. держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. 2-е вид. доп. Харків: ОВС, 2000. 175 с.
25. Маловицька Л. Звук і колір: феномен синестезії у творчому мисленні генія-митця. Актуальні проблеми сучасної філософії та науки: творче, критичне і практичне мислення: зб. наук. праць за матеріалами ІІ міжвузівської наук.-теор. конф. Житомир, 2009. 58 с.
26. Масалова С. В. Використання аутентичних відеоматеріалів при навчання іноземній мові. Молодий учений, 2015 р. №15. С. 46–48.
27. Мацко Л. А. Основи психології та педагогіки: навчальний посібник для учнів заочної форми навчання. Вінниця: ВНТУ, 2009. 163 с.
28. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах у структурно-логічних схемах і таблицях : навчальний посібник / С. Ю. Ніколаєва, С. В. Гапонова та ін.. К.: Ленвіт, 2004. 208 с.
29. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.

30. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підруч. для студ. клас., пед. і лінгвіст. ун-в / О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька та ін.; за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. К. : Ленвіт, 2013. 185 с.
31. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції: Курс лекцій : навч.-метод. посіб. для студ. мовних спец. осв.-кваліф. рівня «магістр» / О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецько та ін.; за ред. С. Ю. Ніколаєвої. К. : Ленвіт, 2011. 344 с.
32. Михайленко Т.А. Інноваційні технології у вивченні англійської мови. Київ : Шкільний світ, 2008. 128 с.
33. Ніколаєва С.Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов : навчальний посібник. Київ : Ленвіт, 2008. 286 с.
34. Німчук Г.Б. Розважально-пізнавальні ігри на уроках англійської мови. Англійська мова та література. 2013. №28. С. 12–15.
35. Новосьолова В. Методи, прийоми й засоби навчання в процесі формування лексичної компетентності учнів 5–7 класів. Українська мова і література в школі. 2014. – №3 (113). 123 с.
36. Освітні технології : навч.-метод. Посіб / за ред. О. М. Пехоти. К.: А.С.К., 2003. 256 с.
37. Панчук Н.П. Загальна і вікова психологія: Практикум: Навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Друк-Сервіс, 2018. 168 с.
38. Педагогічна майстерність: Хрестоматія: Навчальний посібник / Упоряд.: І.А. Зязюн, Н.Г. Базидевич, Т.Г. Дмитренко та ін.; За ред. І.А. Зязюна. К.: Вищ. шк., 2006. 606 с.
39. Поліщук В. М. Вікова та педагогічна психологія: Навч.-метод. посіб. Суми: ВТД «Університетська книга», 2005. 220 с.
40. Посвистак Ю. С. Використання казок, віршів, пісень та приказок для інтенсифікації вивчення лексичного та граматичного матеріалу на уроках англійської мови. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 46 с.

41. Практикум з методики навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх навчальних закладах : англ. мова, нім. мова, франц. мова, ісп. мова: навчальний посібник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / за редакцією С. Ю. Ніколаєвої – Ірпінь : Видавець Романенко Л. Л., 2016. 398 с.
42. Слота О.В. Етапи формування аудитивної компетентності учнів середньої ланки. Мова, освіта, наука в контексті міжкультурної комунікації. 2020.с.159-161
43. Сура Н. А. Іншомовна професійна компетентність: головні принципи та компоненти процесу навчання професійно орієнтованого спілкування. Вісник Луганськ. держ. пед. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка. 2003. № 4 (60). 192 с.
44. Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах: колективна монографія / О. М. Устименко, С. Ю. Ніколаєва, Г.Е. Борецька та ін. Київ : Ленвіт, 2015. 444 с.
45. Теорія і технологія іншомовної освіти: матеріали IV (VIII) Міжнародної науково-практичної конференції 30 жовтня 2020 р. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. 124 с.
46. Федоренко Ю. П. Формування у старшокласників комунікативної компетенції в процесі вивчення іноземної мови : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04. Луцьк, 2005. 123 с.
47. Філоненко Т.Б. Використання пісень на уроках англійської мови як засіб формування іншомовної компетентності учнів початкової школи: посібник. Кагарлик, 2020. 46 с.
48. Чаплюк Ю.С. Молодший шкільний вік як сензитивний період щодо розвитку творчого мислення: теоретичні аспекти. Innovative solutions in modern science. № 1 (1). 2016. С.1-15
49. Kast B. Deutschunterricht planen Neu / Bernd Kast, Peter Bimmel, Gerhard Neuner Stuttgart : Ernst Klett Sprachen, 2017. – 206 S.

50. Niemi Hannele, Niu Shuanghong Jenny. Digital Storytelling Enhancing Chinese Primary School Students' Self-Efficacy in Mathematics Learning. *Journal of Pacific Rim psychology*. 2021. Volume 15.
51. Savignon SJ. Communicative competence In: Lontas JI, editor. *The TESOL Encyclopedia of English Language Teaching*. John Wiley. 2018. P. 1-7.
52. Swain M., Canale M. Theoretical basis of communicative approaches in the process of teaching a second foreign language: applied linguistics. Oxford: Oxford University, 2002. P. 42-47.
53. While R.W. Motivation reconsidered: The concept of competence. *Psychological review*. 2009. № 66. P. 128-133.

ДОДАТКИ

Додаток А

Пісні з завданнями для використання на уроках англійської мови

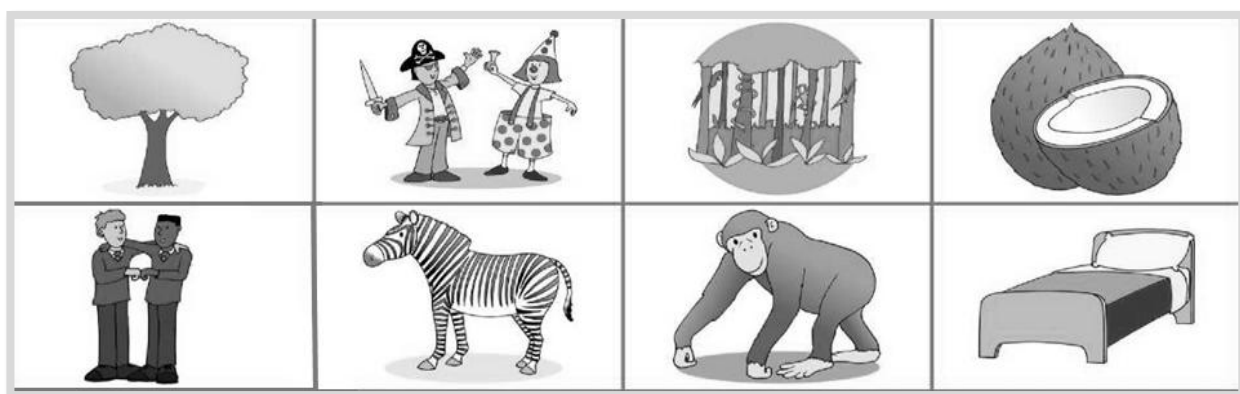
THE ALPHABET SONG

A – B – C – D – E
 I'm in the jungle in a coconut tree
 F – G – H – I – J
 Do you want to come and play?
 K – L – M – N – O – P – Q
 I will bring a friend or two
 R – S – T – U – V
 A zebra and a chimpanzee
 W – X – Y – Z
 We'll play until it's time for bed.

A _	_ b	C _	D _	_ e	F _	_ g
_ h	I _	_ j	K _	_ l	M _	N _
O _	_ p	Q _	_ r	_ s	T _	_ u
_ v	W _	_ x	Y _	_ z		

Tasks for the song “The Alphabet Song”

1. Fill in the missing letters in the table that follows the song
2. Match the picture and the word

zebra	tree	play	bed
chimpanzee	coconut	friend	jungle

2. Прослухайте пісню і постав номери речень за порядком

	I will bring a friend or two.
	We'll play until it's time for bed.
1	I'm in the jungle in a coconut tree.
	A zebra and a chimpanzee.
	Do you want to come and play?

ABRACADABRA

I make two circles, then one more Touch
my nose and then the floor Here's the first
spell we will try Abracadabra! You will
fly!

Just two circles in the air
One down here and one up there
Touch your shoulder, then your shoe
Abracadabra! You turn blue!

I think I know what's going wrong
So chant with me – sing along!
One, two, three, four circles in the air
Abracadabra! You've got no hair!

Let's hold it together, here we go! Make
big circles head to toe
Touch your chin, then your nose
Abracadabra! And your head grows!

Let's try one more time and see
If a spell will work for me

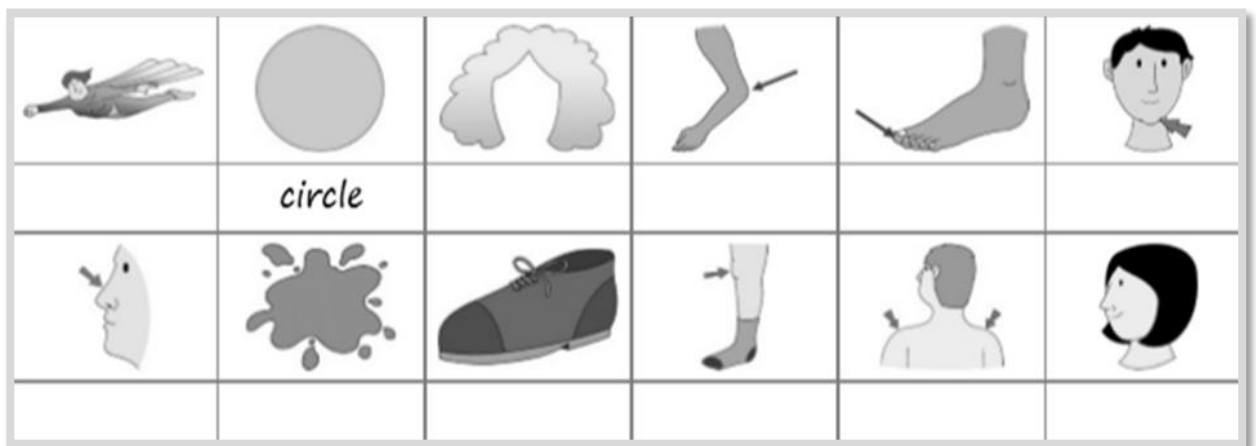
Touch your elbow, then your knee
Abracadabra! You're a bumblebee!

The spells don't work but we're OK
It isn't real, it's only a play
We've had some fun with our silly game
Abracadabra! And we're just the same.

Tasks for the song «Abracadabra»

1. Write captions for pictures

circle	nose	fly	shoulders	shoe	blue
hair	toe	chin	head	elbow	knee

2. Listen to the song and put the sentence numbers in order in the song.

	Abracadabra! You're a bumblebee!
	Abracadabra! You've got no hair!
1	Abracadabra! You will fly!
	Abracadabra! And we're just the same.
	Abracadabra! You turn blue!
	Abracadabra! And your head grows!

3. Listen to the song and match the sentences.

Make three circles, touch your nose and the floor		<i>The cat turns blue!</i>
Make two circles, touch your nose and the floor		<i>The cat's head grows!</i>
Make four circles		<i>The cat flies!</i>
Make big circles, touch your chin and your nose		<i>The cat is a bumblebee!</i>

Touch you elbow and your knee		<i>The cat has got no hair!</i>
-------------------------------	--	---------------------------------

AN OLD LADY WHO SWALLOWED A FLY

There was an old lady who swallowed a fly
 I don't know why she swallowed a fly.
 Perhaps she'll die!

There was an old lady who swallowed a spider
 That wriggled and wiggled and tickled inside her
 She swallowed the spider to catch the fly
 I don't know why she swallowed a fly.
 Perhaps she'll die!

There was an old lady who swallowed a bird
 How absurd to swallow a bird
 She swallowed the bird to catch the spider
 She swallowed the spider to catch the fly
 I don't know why she swallowed a fly
 Perhaps she'll die!

There was an old lady who swallowed a cat
 Fancy that to swallow a cat!
 She swallowed the cat to catch the bird
 She swallowed the bird to catch the spider
 She swallowed the spider to catch the fly
 I don't know why she swallowed a fly
 Perhaps she'll die!

There was an old lady who swallowed a dog
 What a hog to swallow a dog
 She swallowed the dog to catch the cat
 She swallowed the cat to catch the bird
 She swallowed the bird to catch the spider
 She swallowed the spider to catch the fly
 I don't know why she swallowed a fly
 Perhaps she'll die!

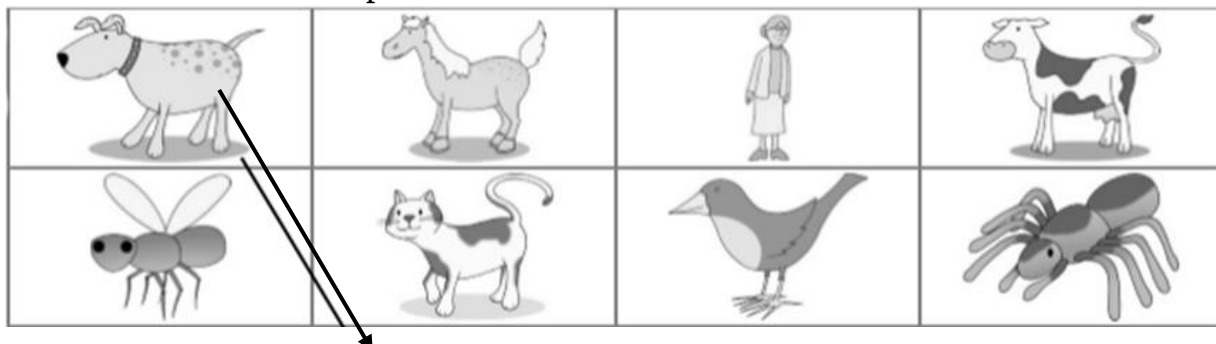
There was an old lady who swallowed a cow
 I don't know how she swallowed a cow
 She swallowed the cow to catch the dog
 She swallowed the dog to catch the cat
 She swallowed the cat to catch the bird
 She swallowed the bird to catch the spider
 She swallowed the spider to catch the fly
 I don't know why she swallowed a fly
 Perhaps she'll die!

There was an old lady who swallowed a horse ...

She's dead, of course!

Tasks for the song «AN OLD LADY WHO SWALLOWED A FLY»

1. Match the word and the picture

old lady	a dog	a horse	a bird
a cow	a fly	a spider	a cat

2. Listen to the song and number the sentences.

	There was an old lady who swallowed a bird.
	There was an old lady who swallowed a cow.
1.	There was an old lady who swallowed a fly.
	There was an old lady who swallowed a cat.
	There was an old lady who swallowed a spider.
	There was an old lady who swallowed a horse.
	There was an old lady who swallowed a dog
	There was an old lady who swallowed a bird.
	There was an old lady who swallowed a cow.

3. Listen to the song and write the missing words.

1. She swallowed the spider to catch the fly.
2. She swallowed the bird to catch the _____.
3. She swallowed the cat to catch the _____.
4. She swallowed the dog to catch the _____.
5. She swallowed the cow to catch the _____.
6. She swallowed a _____. She's dead, of course!

THIS IS THE WAY

This is the way we brush our teeth

Brush our teeth, brush our teeth.

This is the way we brush our teeth

On a warm and sunny morning.

This is the way we wash our face

Wash our face, wash our face

This is the way we wash our face

On a warm and sunny morning.

This is the way we comb our hair

Comb our hair, comb our hair

This is the way we comb our hair

On a warm and sunny morning.

This is the way we put on our clothes

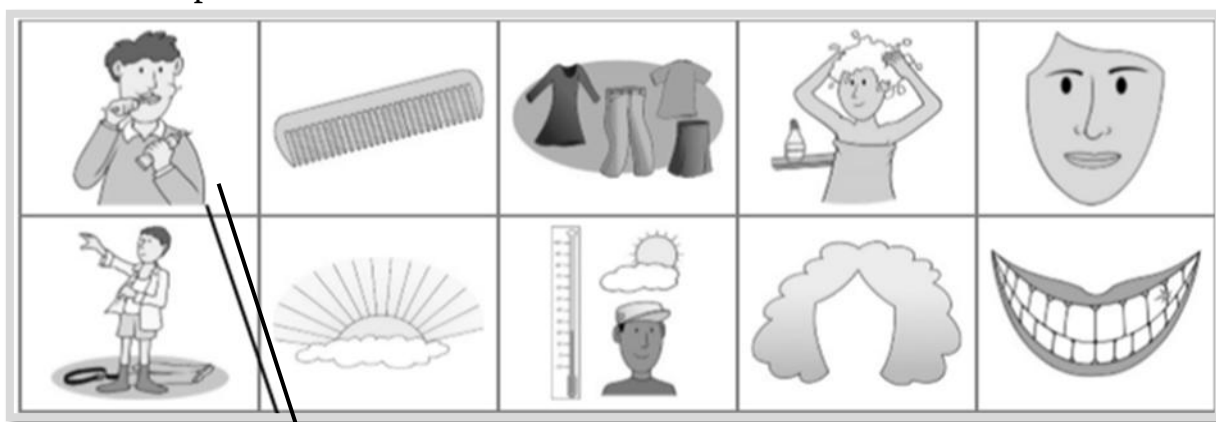
Put on our clothes, put on our clothes

This is the way we put on our clothes

On a warm and sunny morning.

Tasks for the song «THIS IS THE WAY»

1. Match the picture and the word

hair	brush	sunny	put on
comb	warm	teeth	wash

2. Listen to the song and connect the parts of the sentence

This is the way we brush	our clothes
This is the way we comb	our hair.
This is the way we wash	our teeth.
This is the way we put on	our face.

3. Find the words hidden in the table

D	I	C	L	O	T	H	E	S	Z	A	P
B	B	X	O	D	N	Q	P	F	T	E	Y
R	R	A	V	M	T	I	U	C	A	L	G
U	O	H	W	F	B	K	T	Q	N	C	T
S	J	W	A	A	Y	E	O	Y	H	O	E
H	A	I	R	R	S	U	N	N	Y	K	E
X	S	U	M	L	Z	H	J	B	U	W	T
C	M	W	Y	X	G	V	S	M	Z	F	H

Додаток Б

РУХАНКИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ФІЗКУЛЬХВИЛИНОК

Мета: розвиток мовного апарату, творчої активності, зняття напруження та втоми.

MY HANDS UPON MY HEAD

My hands upon my head I place,
On my shoulders, on my face.
Then I put them in front of me,
And gently clap: one, two, three.

I CAN SEE

Clap your hands together
One, two, three.
Turn around quickly.
What can you see?
I can see the window .
I can see the door.
I can see the table.
I can see the floor .

I CAN SEE

I can see, I can see
Two legs across the sea.
I can see, I can see
Two arms across the sea.
I can see, I can see
Ten toes across the sea.
I can see, I can see
Ten fingers across the sea.
I can see, I can see
One head across the sea.
Oh, no! It's a pirate! Help!

YOUR EYES ARE HAPPY AGAIN

Look left, right,
Look up, look down,

Look around.
 Look at your nose,
 Look at that rose,
 Close your eyes.
 Open, wink and smile.
 Your eyes are happy again.

TWO LITTLE EYES

Two little eyes to look around.
 Two little ears to hear each sound.
 One little nose to smell what's sweet.
 One little mouth that likes to eat.
 Brother Left and Right his brother
 Hardly ever see each other.
 Mirror is the only place
 Where they're coming face to face.

MY HANDS UPON MY HEAD

My hands upon my head I place,
 On my shoulders, on my face.
 Then I put them in front of me,
 And gently clap: one, two, three!

A RHYME FOR WASHING HANDS

Wash, hands, wash,
 Daddy's gone to plough
 Splash, hands, splash,
 They're all I washed now!

HANDS UP

Hands up,
 Hands down,
 Hands on the hips,
 Sit down.
 Stand up,
 Hands to the sides,
 Bend to the left,
 Bend to the right.
 Hands on the hips,

One, two, three - hop!

One, two, three - stop!

MY HANDS

Here's my left hand

And here's my right.

I can clap them

With all my might!

TOUCH

Touch your shoulder,

Touch your knees,

Raise your arms,

Then drop them, please!

Touch your ankles,

Pull your ears,

Then touch your nose,

With you toes go,

Tap, tap, tap

Now your fingers,

Snap, snap, snap!

OUR ANIMALS

Giraffes are tall, with necks so long.

*(Stand on tip toes; raise arms high
up into the air)*

Elephants' trunks are big and strong.

(Make trunk with a hand and an arm)

Zebras have stripes and can gallop away,

(Gallop around in a circle)

While monkeys in the trees do sway.

(Sway back and forth)

Old crocodile swims in a pool so deep,

(Pretend to swim)

Turtles in the sun go to sleep.

(Lay head on hands and close eyes)

TEDDY BEAR

Teddy Bear, Teddy Bear, touch your nose
 Teddy Bear, Teddy Bear, touch your toes;
 Teddy Bear, Teddy Bear, touch the ground,
 Teddy Bear, Teddy Bear, turn around.

Teddy Bear, Teddy Bear, turn around,
 Teddy Bear, Teddy Bear, touch the ground,
 Teddy Bear, Teddy Bear, reach up high
 Teddy Bear, Teddy Bear, wink one eye,

Teddy Bear, Teddy Bear, slap your knees,
 Teddy Bear, Teddy Bear, sit down please.

BRUSH YOUR HAIR

Brush, brush, brush your hair and say
 This is a happy day!
 Clap, clap, clap your hands and say
 This is a happy day!
 Stamp, stamp, stamp your feet and say
 This is a happy day.
 Brush your hair! Clap your hands! Stamp your feet!

DO EVERYTHING TOGETHER

Clap, clap, clap your hands,
 Cl ap your hands together.
 Clap, clap, clap your hands,
 Clap your hands together.
 Sing, sing, sing a song, Sing a song together. t
 Wink, wink, wink your eyes, Wink your eyes together.
 Dance, dance, dance a dance, Dance a dance together.
 Spin, spin, spin around, Spin around together.
 Ride, ride, ride your bikes, Ride your bikes together.
 Wash, wash, wash your face, Wash your face together.
 March, march, march, march to bed, March to bed together.
 Shine, shine, shine your shoes, Shi ne your shoes together.

I CAN PLAY THE PIANO

I can play the piano,

Piano, piano,
I can play the piano,
And you can play with me!
I can sing and I can dance,
Sing and dance, sing and dance,
I can sing and I can dance,
And you can dance with me!
Stand up! Clap! Clap!
Arms up! Clap! Clap!
Step! Step! Arms down!
Clap! Clap! Please, sit down!

CAN YOU SWIM?

Can you swim like a fish?
Can you run like a rabbit?
Can you jump like a kangaroo?
He can, she can, you can
They can and I can too.
Can you sing like a bird?
Can you walk like a cat?
Can you climb like a monkey in the zoo?
He can, she can, you can
They can and I can too.

Додаток В

Застосовані завдання до пісень
«WHAT A WONDERFUL WORLD»

1. Choose the correct word.

I see *trees / flowers* of green, red / pink roses too

I see them *bloom / grow* for me and you

And I think to myself “What a *beautiful / wonderful* world!”

I see skies of *blue / birds* and clouds of grey / white

The bright blessed *night / day*, the dark sacred night / day

And I think to myself “What a *beautiful / wonderful* world!”

2. Write the correct word from the box.

hear wonderful colors love think people friends

The _____ of the rainbow so pretty in the sky

Are also on the faces of _____ going by

I see _____ shaking hands saying “How do you do?”

They’re really saying “I _____ you”

I _____ babies crying,

I _____ them grow

They’ll learn much more than I’ll never know And I think to _____

“What a _____ world!”

Yes, I _____ to myself “What a wonderful world!”

3. Tick the colours you hear in the song.

yellow

pink

grey

white

red

blue

green

brown

4. Which sentences are True? Tick.

The clouds are white and the skies are blue.

Babies are laughing.

The roses are green and the trees are red.

People are shaking hands.

The night is dark.

Зразки завдань для розвитку навичок та умінь аудіювання, які на нашу думку, є ефективними:

- Listen to the song and draw what you hear. Say what you have drawn.
- Listen to the song and put the lines in the correct sequence.
- Read and translate the song.
- Read the lyrics of the song and guess which of these words fits each gap.
- As you listen, fill in the missing words.
- Work in groups of two. Listen to the song and get ready to act it out.
- Find the words in the song which mean the same as the following.
- Listen to the beginning of the song and write your own end of it in prose or

in lyrics in English.

Окрім наведених вище завдань, практикуються ще й такі:

1. Circle the antonyms \ synonyms of the given words in the song as you listen.
2. Listen to the song and give it a heading.
3. Listen and say what kind of song is it lyric, political, etc.

«WE ARE THE CHAMPIONS»

had done champions paid made come fighting

I've my dues

Time after time

I've my sentence

But committed no crime

And bad mistakes

I've a few

I've my share of sand kicked in my face

But I've through

And we mean to go on and on and on and on

We are the champions, my friends
 And we'll keep on till the end

We are the champions

We are the champions

No time for losers

'Cause we are the of the world

«ISTILL HAVEN'T FOUND WHAT I'AM LOOKING FOR»

crawled only found fingertips haven't have x2 scaled still kissed
 climbed

I have the highest mountains

I run through the fields

Only to be with you

Only to be with you

I run, I have

I have

These city walls

These city walls

to be with you

I have honey lips

Felt the healing in her

It burned like fire

This burning desire